

obzornik

glasilo delovne skupnosti

Poglabljati samoupravne odnose

URESNIČEVANJE KONGRESNIH SKLEPOV IN DELO KOMUNISTOV

»Delavci morajo imeti možnost, da odločajo o razporejanju celotnega dohodka. Več pozornosti je treba posvetiti produktivnosti dela. Odločno se je treba postavljati po robu zapiranju in zaviranju procesa združenega dela in sredstev v okviru ožjih interesnih območij.«

To je le nekaj misli in sklepov 4. seje predsedstva CK ZK Jugoslavije ter z 8. in 9. seje predsedstva CK ZK Slovenije, ki komunistom nalagajo še večjo družbeno aktivnost in ukrepanje, kar zadeva stabilizacijo gospodarstva v lastni delovni skupnosti in v širšem družbenem okolju.

Sklepi predsedstva Zveze komunistov, njeni kongresi ter na-

loge, ki izhajajo iz uresničevanja nove ustave komunistom nalagajo, da si vsak v svojem okolju prizadeva uresničevati to, kar bo omogočilo lažje in stabilnejše gospodarjenje v prihodnosti.

O vseh teh vprašanjih so bili na BRESTU sestanki osnovnih organizacij Zveze komunistov, na katerih so komunisti razpravljali, kritično pregledali in analizirali poslovanje na Brestu ter po-

kazali na tiste pomanjkljivosti, ki bi jih bilo potrebno odpraviti ali vsaj omiliti.

POGLABLJATI SAMOUPRAVNE ODNOSE

Glede sklepa predsedstva, da je potrebno odločno preprečevati poskuse ohranjanja podjetniško lastniške organiziranosti, so bili komunisti naslednjega mnenja:

Samoupravna organiziranost po temeljnih organizacijah je na Brestu že ustaljena praksa, saj imamo na vseh področjih dela vpleten sistem solidarnosti. Vendar pa je bilo slišati tudi kritične pripombe, in sicer v tem smislu, da je premalo prisotna mi-

selnost o tem, da pomeni samoupravljanje tudi gospodarjenje in da je čutiti ozko gledanje na pomen solidarnosti. Solidarnost ne sme biti samo sredstvo za subvencioniranje manj akumulativnih temeljnih organizacij, ampak mora biti sredstvo, s katerim bomo dosegli cilje skladnega razvoja celotne organizacije združenega dela, s tem boljše delovne uspehe in standard vseh zaposlenih.

INFORMIRANJE MORA BITI CELOVITO

Sklep predsedstva, da morajo biti delavci o vsem podrobno se-

(Nadaljevanje na 2. strani)

*Ob Dnevu republike
čestitamo članom delovne skupnosti in ostalim občanom!*

Osmi kongres Zveze sindikatov

Zveza sindikatov Slovenije, najbolj množična družbeno-politična organizacija delavskega razreda, je imela 7. in 8. novembra 1974 svoj osmi kongres, ki je bil v Celju.

Priprave na kongres in njegov potek sam sovpadajo v čas izredne družbene dejavnosti, v čas odločilnega boja delavskega razreda za uresničitev in uveljavitev samoupravljanja na vseh področjih družbenega dela.

V naši občini smo si prizadevali, da bi vse kongresno gradivo, kot so statutarni sklepi in predlogi sklepov 8. kongresa slovenskih sindikatov, do podrobnosti spoznalo celotno članstvo, da ga oceni in da predloge za spremembe in dopolnitve. Zavedali smo se, da se bodo le tako izoblikovali takšni dokumenti, ki bodo izražali razredne interese delavcev, ki bodo pogojevali družbeni, gmojni in socialni položaj delavcev in ki bodo osnovali takšno organizacijo, v kateri bodo delovni ljudje izražali svojo moč in svojo določilno vlogo pri upravljanju v vsej družbeni reprodukciji.

Na predkongresnih konferencah, ki so bile v osnovnih organizacijah sindikata in na občinski ravni, je bilo 3100 članov sindikata, kar je 68 odstotkov celotnega članstva v občini. Osmi kongres Zveze sindikatov Slovenije je bil kongres akcije za dosledno uresničevanje ustave in dokumentov X. kongresa Zveze komunistov Jugoslavije in VII. kongresa Zveze komunistov Slovenije. Iz naše občine so središčno članstvo zastopali na kongresu slovenskih sindikatov naslednji delegati: Jana Janežič iz Kovinoplastike, Jadran Zadnik iz Gozdnega gospodarstva TOZD Cerknica, Tone Zigmund — Brest SD in kot gost Alojz Otoničar. Že v predkongresnih razpravah in tudi na samem kongresu je bila enotna ugotovitev, da so članstvo in njegovi delegati na kongresu z veliko zavzetostjo sodelovali pri oblikovanju kongresnih sklepov, saj je na kongresu oziroma v njegovih komisijah sodelovalo več kot 130 delegatov, kar je več kot tretjina vseh delegatov, ki so bili na kongresu.

Sklepi osmega kongresa Zveze sindikatov Slovenije odražajo politično razpoloženje delavcev, da hočejo razreševati družbena in gospodarska vprašanja na samoupravnih temeljih in da hočejo biti gospodar svojega lastnega družbeno-materialnega in socialnega položaja. Opredeljujejo naše naloge in odgovornosti na vseh ravneh sindikalne organiziranosti. Zahtevajo tak sindikat, da bo združeval delavce v vsaki samoupravni enoti in jih tudi učinkovito in stvarno povedel v spreminjanje starih družbenih odnosov in v nastajanje novih.

Uresničitev omenjenih sklepov je odvisna od vseh organov in od vsega članstva. Zato moramo v vsaki osnovni organizaciji sindikata in občinskem svetu sprejeti program dela na osnovi omenjenih sklepov in začeti uresničevati tiste naloge, za katere menimo, da so najnujnejše. Spremeniti moramo miselnost, da predstavlja sindikat v temeljni organizaciji ali v drugih skupnostih predsednik ali tajnik osnovne organizacije in da so ti funkcionarji edino dolžni delovati kot člani sindikata. Dolžnost in pravica slehernega delavca je, da se aktivno vključi v organizirano članstvo. Le s tako aktivnostjo in bolj načrtnim delom bomo imeli tudi vidne uspehe na vseh področjih našega delovanja.

A. OTONIČAR

Združujmo sredstva za družbeni standard!

NAGEL GOSPODARSKI RAZVOJ V ZADNJIH DVEH DESETLETJIH JE PREPORODIL NAŠE KRAJE. PO NARODNEM DOHODKU NA PREBIVALCA JE DANES OBCINA CERKNICA INDUSTRIJSKO RAZVITA SLOVENSKA OBCINA. PRAV GOTOVO IMAMO SEDAJ ZELO SOLIDNO EKONOMSKO PODLAGO ZA PRIHODNI RAZVOJ INDUSTRIJE, PA TUDI OSTALIH GOSPODARSKIH PANOG. SKLADNO Z GOSPODARSKIM RAZVOJEM SE JE KREPIL TUDI NAŠ STANDARD. OB TEM MORAMO UGOTOVITI, DA VELIKO BOLJ OSEBNI KOT DRUŽBENI, HKRATI PA PRIZNATI, DA NI STANDARD SAMO VISOK OSEBNI DOHODEK, TEMVEČ VSE TISTO, KAR BOGATI ČLOVEKA. K STANDARDU TOREJ SODIJO TUDI VZGOJA IN IZOBRAŽEVANJE, KULTURA, SPORT, REKREACIJA...

Razvoj tega dela standarda pa ni sledil naglemu razvoju gospodarstva in osebnega standarda. V tem pogledu prav gotovo na našem slovenskem prostoru nismo edini, ne smemo pa tudi ostati edini, ki bi se s takim stanjem zadovoljili. Zato je na dlan, da je potrebno že danes lotiti se dela, če hočemo vsaj loviti zamujeno.

Drugega decembra bo zasedala skupščina občine Cerknica in med drugim razpravljala tudi o informaciji o pripravah na referendum za financiranje objektov vzgoje in izobraževanja. V sestavku nimamo namena široko razlagati stanja v našem šolstvu. Dovolj bo verjetno podatek, da potrebuje učenec za sodoben pouk 6 do 7 kvadratnih metrov površine prostorov, da pa odpade pri nas v občini na našega učenca le 3,9 kvadratnih metrov površine. Pri tem velja opozoriti, da je z gradnjo nove šole v Starem trgu (dograjena leta 1972) vsaj na področju Loške doline tudi dejanska površina prostorov, ki odpadejo na učenca, blizu normativne. Najslabše stanje je v Cerknici, kjer odpade na učenca 2,25 kvadratnega metra bruto površine prostorov in kjer grozi uvedba trozemskega pouka.

Da bi rešili vprašanje objektov za vzgojo in izobraževanje v občini za približno prihodnjih petindvajset let, je potrebno zgraditi:

- v Cerknici 8 učilnic, telovadnico in otroški vrtec za 200 otrok,
- v Novi vasi novo šolo,
- na Rakeku 4 učilnice, urediti sanitarije in ogrevanje telovadnice,
- v Grahovem novo telovadnico,
- v Begunjah telovadnico in urediti sanitarije.

Z realizacijo tako zastavljene programa bi bile v občini Cerknica zagotovljene približno enake prostorske možnosti za vzgojo in izobraževanje naših otrok na vseh šolah.

Predračunska vrednost celotne investicije znaša 30 milijonov dinarjev. To so zajetna sredstva, ki zahtevajo najširšo akcijo vsega prebivalstva.

Ugotovili smo že, da ima Loška dolina tovrstne objekte več ali manj urejene. Vendar ne gre za to. V Loški dolini imajo po referendumu že samoprispevek, s katerim rešujejo svoje komunalne potrebe, zato v konkretni akciji zbiranja sredstev za objekte vzgoje in izobraževanja, ki se nanašajo na objekte v ostalih krajevnih skupnostih, ne bodo sodelovali.

Predlog zbiranja sredstev za pokrivanje predračunske vrednosti temelji na skupnem zbiranju sredstev vseh ostalih krajevnih skupnosti. Kajti le združeni smo sposobni pogoltniti tako zajeten finančni zaloga in le z združevanjem sredstev bomo sposobni realizirati celoten investicijski program. S tako enotnimi nastopi pa bomo, če ne že odpravljali, pa vsaj ne poglobljali praznine tudi med razvitejšimi in manj razvitimi področji občine. Vsekakor mora postati združevanje sredstev za enotne akcije tudi naš cilj v prihodnje. Pri tem mislimo, da bi bilo vredno razmisliti o tem, kako bomo vsaj per-

spektivno združevali sredstva na področju cele občine za skupne interese vseh občanov po vnaprej določenih in celovitih razvojnih programih.

Po prvih okvirnih izračunih smo z referendumom in samoupravnimi sporazumi z gospodarstvom sposobni zbrati v petih letih (toliko let lahko največ traja zbiranje sredstev z enim referendumom, s tem, da se referendum lahko podaljša) 21 milijonov dinarjev ali 70% predračunske vrednosti. Možnost imamo, da na tako zbrana sredstva dobimo pri poslovnih banki 20 milijonov dinarjev kredita za dobo 10 let in 11% obrestno mero.

S kreditom bi bila začasno predračunska vrednost pokrita, vendar je treba povedati, da moramo vsaj po sedaj znanih načelih financiranja sami v celoti pokriti investicijo. Kredit nam torej v bistvu pomeni hitrejšo in cenejšo izgradnjo objektov (vpliv stroškovne inflacije na stroške kredita), sicer pa ga moramo sami odplačati. Stroški kredita (obresti) bodo znašali 6,980.000 dinarjev. To pomeni, da nam bo po končanem referendumu zmanjkalo okvirno 16 milijonov dinarjev. Za pokritje teh sredstev pa bo (to moramo že danes ugotoviti) potrebno podaljšati referendum še za okvirno tri leta. Seveda nastaja že danes vprašanje, kako pokrivati morebitne podražitve. Delno smo se temu vprašanju izognili s tem, da smo upoštevali za vse osnove leto 1974, kar pomeni, da bodo z naraščanjem osnov in te bodo prav gotovo rasle, naraščali tudi viri sredstev. Seveda pa se lahko dogodi, da bodo podražitve investicij večje od rasti rezultatov dela. Te podražitve bo potrebno analogno reševati še z daljšim podaljševanjem referenduma ali z dodatnimi dogovori z gospodarstvom.

Predvsem pa se moramo dogovoriti za dinamično investicijskih vlaganj po posameznih investicijskih. Tabela predvidenih virov za petletno obdobje (osnova leta 1974):

1. osebni dohodki zaposlenih v gospodarstvu (2% od neto osebni dohodkov)	8,130.000
2. osebni dohodki zaposlenih v negospodarstvu (2% od neto OD)	3,200.000
3. katastrski dohodek iz kmetijstva (2% od osnove)	340.000
4. dohodek od obrti (2% od osnove)	400.000
5. dohodek gospodarstva (1% na ustvarjen dohodek)	8,850.000
6. kredit poslovne banke	10,000.000
Skupaj	30,920.000

V novem skladišču gotovih izdelkov je že živo

Vsekakor so viri financiranja še nedodelani in bo potrebno o njih še veliko razpravljati. Predvsem bo potrebno poiskati še morebitne dodatne vire, morda tudi izven občine.

Nedvomno, skupščina občine Cerknica tako akcijo lahko le podpre, podpreti pa jo moramo tudi vsi občani. Saj gre za sredstva, ki bodo šla v prid nam, našim otrokom, v oblikovanje človeka upravljalca-gospodarja.

D. Mlinar

Poglabljati samoupravne odnose

(Nadaljevanje s 1. strani)

znanjeni in zlasti, da morajo biti informacije celovite, nam nalaga, da odgovorne strokovne službe uredijo tok informacij tako, da bodo delavci v vsem pravočasno in pravilno obveščeni.

Zlasti pa je potrebno informirati delavce o načinu ustvarjanja in delitve celotnega dohodka v skladu z družbeno dogovorjenimi stališči. To pa pomeni, da morajo delavci odločiti o razporejanju dohodka na del za razširjeno reprodukcijo in na del za razširjeno reprodukcijo in na kritje osebne, skupne in splošne porabe. Delavci morajo dobiti pregled nad razporejanjem dohodka oziroma rezultati svojega dela.

VPRAŠANJE OSEBNIH DOHODKOV

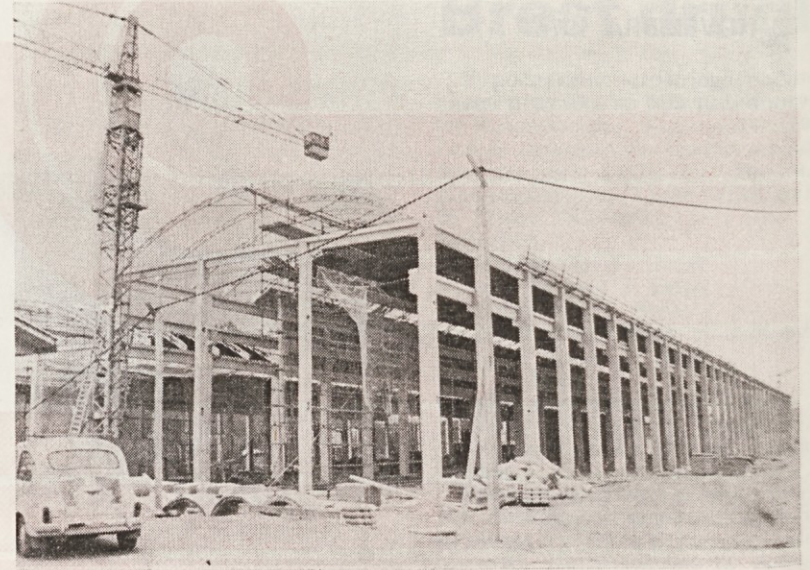
Glede na to, da na Brestu ureja odnose med temeljnimi organizacijami tudi plan, ki je hkrati mobilizator v stabilizacijskem smislu, moramo veliko pozornost posvetiti ravno izdelavi plana za prihodnje delo.

Zlasti je pomembno proučiti odnose v delitvi osebnih dohodkov in verjetno bi bilo potrebno merila za delitev dodelati.

Vzroki za to trditev so:

- Osebni dohodki so odvisni od proizvodnje, ne pa od prodaje oziroma plačane realizacije,
- normativi niso razbiti glede na velikost serij,
- opaziti je težnjo, da se normativi presegajo že v startu in tako naprej.

Vse to nas pripelje do tega, da zelo hitro dosežemo raven osebnih dohodkov, določeno s samoupravnim sporazumom panoge, kar ima za posledico nestimulacijo za prihodnje delo, saj

Nova tovarna ivernih plošč že dobiva svoje oblike

praktično ni mogoče več povečati osebnih dohodkov. To pa v praksi pomeni stagnacijo. Premalo tudi posvečamo pozornosti nagrajevanju racionalizatorstva in novatorstva, prav tako pa tudi izločanju dela dohodka v rezervo.

Komunisti so v razpravah tudi poudarili, da je nevzdržno in nedopustno nenehno popravljanje analitičnih ocen delovnih mest, kar vodi k uravnilovki in k nestimulativnemu nagrajevanju delavcev. Boriti se moramo tudi proti težnjam, ki zahtevajo visoke osebne dohodke, urejeno socialno politiko delavcev, plačane prevoze, urejeno rekreacijo, stanovanja in drugo — vse obenem.

Vse to pa ni v mejah naših trenutnih možnosti, zato moramo delati usklajeno, tako da bomo nekoč dosegli te, za sedaj še nedosegljive želje.

INTEGRACIJSKI PROCESI

Med ostalim so komunisti kritično ocenili tudi povezovanje Bresta z drugimi gospodarskimi organizacijami in ugotovili, da se BREST poleg povezave s Slovenijalesom povezuje tudi z drugimi trgovskimi hišami. Vendar so te povezave še v povojih in so usmerjene bolj v vprašanje plasmaja Brestovih izdelkov, kot pa skupne politike odnosov na temelju raziskovalnega dela. S tem v zvezi so komunisti poudarili, da je potrebno angažirati vse sile za hitrejšo povezovanje.

INVESTICIJSKA POLITIKA

Glede na investicijske politike so bili komunisti mnenja, da morajo biti investicijski programi

dodelani v vseh temeljnih organizacijah, ne glede na to, na katero se nanašajo. Izdelan je tudi srednjeročni plan za obdobje 1976—1980, v katerem so nanizani kazalci prihodnjega razvoja podjetja.

VPRAŠANJE PRODAJE

Ko so razpravljali o prodaji izdelkov na domačem in tujem tržišču, so ugotovili, da so ob razmeroma dobrih rezultatih na domačem trgu zaskrbljujoči rezultati izvoza. Izvoz je iz lanskim 27 odstotkov padel na 15 odstotkov. Opravičilo takemu stanju je recesija na zahodnem trgu in že skoraj pet let nespremenjene cene na vzhodnih tržiščih. Zaključki komunistov so, da morajo ustrezne službe napeti vse sile, da povečajo izvoz tako na zahod kot tudi na vzhod. Seveda pa bomo morali dobro proučiti vprašanje cen naših izdelkov.

Na domačem trgu je s sprostitvijo cen prišlo do take situacije, da bomo lahko uskladili cene izdelkov, ki niso bili rentabilni (stol SARDAN) in jih začeli spet proizvajati, če bo to zahtevalo tržišče. Seveda pa bi bilo nesmotno povečati cene izdelkom, saj bi nas to lahko privedlo v neprijeten položaj do konkurence, so izjavili komunisti v svojih razpravah.

— 0 —
Komunisti Bresta so si zadali nalogo, da stalno na vseh ravneh kritično ocenjujejo poslovanje podjetja in se tako vključujejo v boj za stabilizacijo gospodarstva in v boj proti inflaciji.

L. ULE

SREDNJEROČNI PLAN RAZVOJA

Glede na izdelano metodologijo srednjeročnega planiranja smo se tudi na Brestu lotili izdelave izhodišč srednjeročnega plana.

Dejansko smo na tem področju razčlenili že samoupravno sprejeta načela razvojnega plana. Na Brestu smo že lani sprejeli osnovna izhodišča prihodnjega programskega razvoja proizvodnih zmogljivosti, tako da bomo v srednjeročnem programu stvari le nekoliko bolj konkretizirali.

Do sedaj sprejeta izhodišča so osnova za dograjevanje posameznih pokazateljev srednjeročnega plana, ki mora najti svoje mesto v okviru občine, regije, republike in sestavljene organizacije Slovenijales.

Po dosedanjih analitičnih ugotovitvah bo znašala proizvodnja leta 1980 983,400.000 dinarjev.

Omeniti moramo, da je proizvodnja obračunana po cenah iz leta 1974 in temelji na investicijskih vlaganjih in povečevanju produktivnosti dela.

Osnovna investicijska vlaganja predstavljajo investicije v izgrad-

njo novih kapacitet za proizvodnjo nove tovarne ivernih plošč, modernizacijo žagalnice ter modernizacijo pohištvenih kapacitet.

Skupna investicijska vlaganja do leta 1980 bodo po ocenah kumulativno znašala okrog 500 milijonov dinarjev.

Ocenjujemo, da bomo v srednjeročnem programu dosegli ekonomsko solidne rezultate na področju doseganja celotnega dohodka, dohodka in standarda zaposlenih. Da bi dosegli zastavljene cilje, bo potrebno v smislu samoupravnega sporazuma združevati sredstva po vnaprej določenih prioritarnih fazah vlaganja.

Tako bo dejansko v praksi živelo načelo združenega dela o solidarnosti, vzajemnosti in skupnih interesih. Sklepamo, da bomo z letnimi plani te odnose dopolnjevali in konkretizirali, vendar bo vedno osnova sprejeto izhodišče srednjeročnega programa.

B. Mišič

Salon pohištva v Beogradu

OD 18. DO 24. NOVEMBRA JE BIL V BEOGRADU 12. SALON POHIŠTVA, OPREME IN NOTRANJE DEKORACIJE. NA SEJEMSKEM PROSTORU, KI MERI VEČ KOT 50.000 KVADRATNIH METROV JE RAZSTAVLJALO VEČ KOT 400 RAZSTAVLJALCEV, VEČINA DOMAČIH, BILI PA SO TUDI POSAMEZNI IN KOLEKTIVNI RAZSTAVLJALCI IZ DVAJSETIH DRŽAV EVROPE, AZIJE IN AFRIKE.

BREST je letos prvič razstavljal na skupnem razstavnem prostoru SOZD Slovenijales. Glede na potreben prostor smo razstavljali v hali 1. Pred začetkom sej smo se bali, kako bomo uredili prostor v največji in tudi najmanjši hali sejma, vendar so nas tokrat aranžerji prostora ugodno presenetili. Razstavni prostor Slovenijalesa je bil urejen enotno, v rdeči barvi. Z uporabo panojev, blaga in mrežnih konstrukcij so dosegli v sicer pustem prostoru občutek domačnosti in funkcionalnosti razstavljenega blaga.

BRESTOV razstavni prostor je po ureditvi izstopal. Za razliko od prejšnjih razstavitev smo tokrat prikazali nove, funkcionalne in estetsko lepe sestave Dragice, Kanina, kuhinj in sedežnih garnitur. Razstavljeni smo naš tekoči program, kot noviteti edino Kanin in sedežni sistem Mojca. Zanimanje kupcev za razstavljeno blago je bilo veliko, tako da so bili predstavniki prodaje nenehno »pod udarom« kupcev — podjetij in posamičnih kupcev. Program je bil v celoti zelo dobro sprejet, največ zanimanja in pohval pa je veljalo Mojci. Mojca je po mnenju večine kupcev doslej najboljši izdelek našega tapetništva, tako oblikovno kot tudi funkcionalno, moti le visoka cena.

Naši izdelki so bili razstavljeni tudi na drugih mestih skupnega prostora. Tako je Slovenijales prikazal svoj novi sistem komponibilnega pohištva X program. Za potrebe izvoznikov smo razstavili tri regale z jedilnicama in sedežni garnituri. Pokazali smo tudi Kolombino. Program X je bil razstavljen na skoraj 300 kvadratnih metrih v treh barvah, vendar je škoda, saj izvedbe v rožnati barvi sploh niso prišle do izraza v preveč rdečem prostoru. Programu X, ki ga je naredila naša vzorčna delavnica, manjka izpolnjenih fines in je bila predstavitev na Salonu pohištva po mojem mnenju preuranjena, posebno še, ker so bili v okviru Slovenijalesa razstavljeni poleg Dragice še trije različni komponibilni programi. Postavlja se vprašanje, kakšno novost bomo v okviru Slovenijalesa predstavili junija prihodnjega leta v Ljubljani.

Kaj so pokazali ostali proizvajalci? Malo novosti. Med kuhinjami je prednjačil Marles z zelo lepo kuhinjo; Meblo je spet dokazal, da je v vrhu našega so-

dobnega oblikovanja. Splošna ugotovitev pa je, da razvoj nekoliko stagnira, manjša podjetja »love« večja.

BREST letos ni kandidiral za nagrade, Slovenijales pa je kandidiral s programom X. Podeljeni so bili naslednji zlati ključ ter diplome:

Zlati ključ za kosovno pohištvo je dobil MEBLO, Nova Gorica za montažni stol 518, diplomu pa UZOR Vršac.

Zlati ključ za garniturno pohištvo je dobila Industrija pohištva 20. oktober Beograd, diplomu pa Stol, Kamnik za jedilno garnituro.

V skupini kosovno pohištvo v sistemu je zlati ključ dobil ALPLES — Slovenijales, Železniki, diplomu pa tovarna pohištva Iztok — Miren pri Gorici.

Zlati ključ v okviru ostalih elementov stanovanjske opreme je dobila Tovarna dekorativnih tkanin, Ljubljana, diplomu pa ALPLES, Železniki za pohištvo za kopalnico.

Žirija je podelila nagrade tudi za najlepše urejeni ambient. Najvišnje priznanje, zlato skrinjo, je dobila industrija pohištva NINA, Novi Sad, diplomu pa je dobila industrija GORANPRODUKT, Čabar.

V. Harmel

Podpiramo raziskovalno delo

BREST SOFINANCIRA RAZISKOVALNO DELO NA PODROČJU LESNIH TVORIV

18. oktobra 1974 je bila na Biotehnični fakulteti v Ljubljani sklicana seja predstavnikov industrije lesnih tvoriv, da se pogovorimo o raziskovalnem delu na omenjenem področju. V lesna tvoriva sodijo iverne plošče, slojasti les, vezan les in vlaknene plošče.

Posebna strokovna komisija je vnaprej pripravila program raziskovalnih nalog, ki naj bi bile zanimive za proizvajalce in uporabnike lesnih tvoriv. Pobuda o potrebah po raziskovalnem delu izhaja iz dejstev, da je slovenska lesna industrija tehnološko na dokaj visoki stopnji. Vzoredno s tem pa ni bilo posvečene dovolj pozornosti raziskovalnemu delu. Bolj bo treba skrbeti za izobraževanje strokovnega kadra, ki naj bi nadgradnjo strokovnosti pridobil prav na institutih, ki se ukvarjajo z raziskovalno

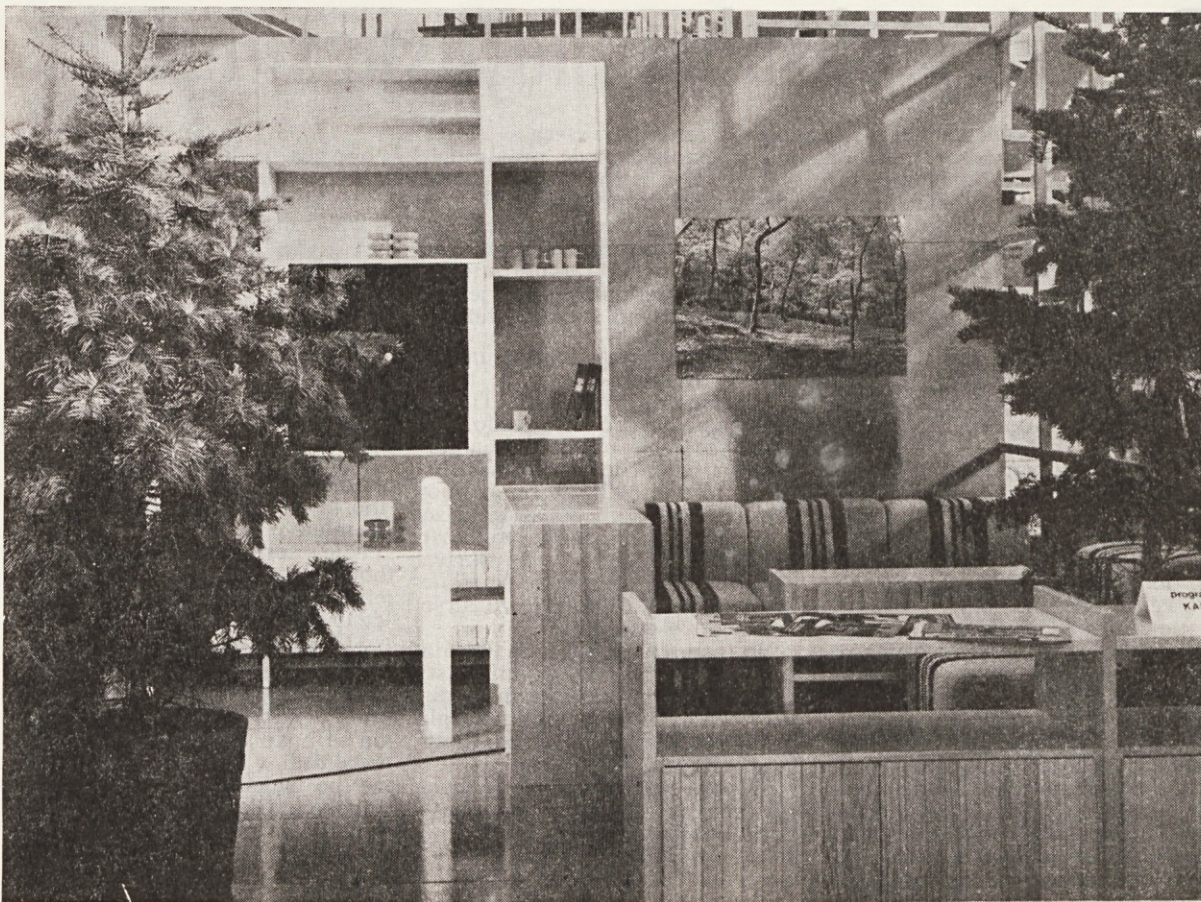
dejavnostjo. Potrebna bo tudi trdnjša povezava med industrijo — šolami in raziskovalnimi ustanovami. Kljub temu, da oblika organiziranosti raziskovalnega dela še ni povsem dogovorjena, so vsi prisotni predstavniki proizvajalcev lesnih tvoriv imeli za potrebno lotiti se konkretne dela na projektih.

Prvi projekt »Vrednotenje nekaterih važnejših postopkov in materialov za oplemenitenje ploskovnih lesnih tvoriv«, naj bi dal celoviti pregled možnosti za oplemenitenje različnih plošč glede na različno stopnjo kvalitete. To je še posebno pomembno, ker se odstotek oplemenitenih plošč v strukturi tvoriv stalno večja. Rezultati, ki bodo pridobljeni z obdelavo tega projekta, bodo vsekakor zanimivi za proizvajalce, pa tudi uporabnike plošč.

Druga naloga »Vpliv delne hidrolize nekaterih listavcev na njihovo uporabnost za predelavo v iverice in vlaknene plošče« je nekoliko obširnejša. Pri tej nalogi gre predvsem za to, da bi ugotovili najbolj ekonomično uporabo listavcev — bukovine, kostajnevine, brezovine, hrastovine v proizvodnji tanina. Znano je, da v proizvodnji tanina ostaja okrog 70 % lesne substance, ki se danes zelo neekonomično troši.

Obe nalogi bosta financirani iz sredstev Sklada Borisa Kidriča v znesku 50 % vrednosti. Ostalo pa bodo prispevala zainteresirana podjetja lesne industrije, med katerimi je tudi Brest.

D. Mazij

Brestov lepo urejeni razstavni prostor je privabil mnogo obiskovalcev

Razumevanje sindikalne liste

V razgovoru s posamezniki ali iz vlog posameznih organov temeljnih organizacij je moč razbrati, da pojmujejo nekateri sindikalno listo kot predpis. In še več. Menijo tudi, da je treba maksimalno upoštevati ugodnosti

oziroma prejemke, navedene v tej listi.

Zelo na kratko bi rad v tem članku pojasnil svoje mnenje o tem dokumentu.

Sindikalna lista ni zakon, niti kak drugačen predpis. V svojem bistvu je to del političnega programa — prav gotovo pozitivnega prizadevanja sindikalne organizacije. Ker je sprejeta v skladu z določili statuta sindikalne organizacije, je obvezen politični akt za delo vseh njenih članov. Prav je seveda, da jo upoštevajo delavci temeljnih in drugih organizacij združenega dela pri sprejemanju svojih samoupravnih splošnih aktov, ki urejajo njihove materialne pravice, saj smo praktično vsi člani sindikalne organizacije. Seveda pa morajo konkretna merila temeljiti na realnih materialnih možnostih tistega, ki je plačnik posameznih prejemkov. In kdo je to? Spet nihče drugi kot temeljna oziroma delovna organizacija s svojimi delavci.

Sindikalna lista nam postavlja okvire, v katerih naj se gibljemo ali pa najnižji, drugič spet najvišji znesek, ki se naj izplačuje za določene prejemke (na primer najnižji in najvišji osebni dohodek, ali regres za letovanje, kilometrino, nadurno delo itd.). Tam, kjer je določen fiksen, to je samo en znesek, ga

bo temeljna organizacija preprosto prevzela v svoje splošne akte. Drugače pa je v primerih, ko je določen okvir ali samo najnižji ali najvišji znesek. Tedaj je prepuščeno delavcem, da sami glede na svoje materialne zmožnosti (zapisali smo že, kdo je plačnik) v temeljni oziroma delovni organizaciji izberejo pravilno mero za posamezen prejemek. Dober gospodar že ve, katere stroške in zakaj mora zmanjševati, pa tudi katere sme ali celo mora povečati, da zagotovi normalen potek poslovanja.

Če ob upoštevanju zapisanega pregledamo določila BRESTOVIIH samoupravnih splošnih aktov, ki urejajo osebne dohodke in osebne prejemke, lahko z gotovostjo rečemo, da so v skladu s sindikalno listo. Zato ni dovolj, če želimo nek prejemek povečati (ali zmanjšati), ker sindikalna lista dovoljuje (ne pa zahteva) večjega (ali manjšega), da zapišemo v predlogu, naj se uskladi s sindikalno listo. Ne. Zapisati je treba, kdo in zakaj predlaga, da se nek prejemek poveča (ali zmanjša). Pred odločitvijo pristojnih organov oziroma zbora delavcev pa bodo morale ustrezne službe pripraviti še strokovno, predvsem finančno osvetlitev uresničitve takega predloga.

Z. Zabukovec

FRANCOSKI POHIŠTVENI STROKOVNJAKI NA BRESTU

V okviru programa tehničnega sodelovanja med Jugoslavijo in Francijo je Zavod SR Slovenije za mednarodno tehnično sodelovanje skupaj s poslovnim združenjem LES organiziral obisk francoskih pohištvenih strokovnjakov v Jugoslaviji. V Sloveniji je skupina strokovnjakov prebila tri dni in obiskala dve lesnoindustrijski podjetji — Brest in Meblo.

Na Brestu si je skupina ogledala tovarno ivernih plošč in tovarno pohištva Cerknica, zatem pa še Salon pohištva. Po ogledu so bili krajši razgovori, v katerem so jih zanimali splošni podatki o podjetju in njegovi organiziranosti, predvsem pa so se zanimali za kuhinjo GAMA in jelov program ter za možnosti kooperacije.

B. Levec

Brest na beograjskem Salonu pohištva

Do zdaj oktober najuspešnejši

V Tovarni pohištva Cerknica beležimo letos iz meseca v mesec večji obseg proizvodnje, tako da smo v oktobru prvič prekoračili mejo 20 milijonov dinarjev, kar je v primeri z istim mesecem lani več kot 110 % več. Seveda je to le vrednostna primerjava, ki v sebi skriva marsikaj, kar zadeva objektivnost pri primerjanju teh podatkov. Prav zato, je potrebno, da te podatke objektiviziramo, ker se ob tem pojavljajo različne razprave. Nekateri bi radi dosežke napihili, drugi pa bi njihov pomen radi razvrednotili. Zato je potrebno, da dobi vsak uspeh ali neuspeh objektivno mero in težo.

Znano je, da je obseg proizvodnje v letu 1973 od drugega kvartala naprej stagniral oziroma celo nazadoval. Težave s plasmanom blaga smo reševali tudi tako, da smo obseg proizvodnje nižali. Koristili smo kolektivne dopuste, manjšali serije in tudi sicer nismo opravljali običajnih pritiskov in naporov, da bi obseg proizvodnje obdržali ali ga celo povečali.

Če danes ocenjujemo to ravnanje lahko pridemo do spoznanja, da najbrž nismo ravnali najbolj preudarno. Vendar v takratnih razmerah in tistih predpostavkah najbrže nihče ne bi ravnal bistveno drugače. Dejstvo je, da pri nas zakoni trga še ne delujejo, zato so predvidevanja o nekih gibanjih v prihodnje zelo tvegana in na precej majavih tleh. Prav zato raje uporabljamo zanesljivejšo, bolj oprijemljivo ukrepe. Med njimi je bil tudi ta, da smo se odločili za zmanjšanje obsega proizvodnje, ne pa za znižanje prodajnih cen in skoki to povečan plasman in normalen obseg proizvodnje.

Ocene prodajne službe so bile, da z znižanjem cen ne bomo dosegli večjega obsega pri prodaji. Opirala se je namreč na izkušnje iz leta 1970. Takrat kljub temu, da smo cene občutno znižali plasmanja nismo povečali. Zato je prodajna služba predlagala, da cen ne znižujemo. Osebo sem prepričan, da je bila ta poteza pravilna.

Ob tem pa se odpira drugo vprašanje, ki nima z racionalnim gospodarjenjem nič skupnega. Tempo dela, ki bi se moral ob takih priložnostih še povečati, da bi ceneje proizvajali, je nazadoval. Tako smo v letu 1973 beležili padec produktivnosti dela za 5,8 %. Vse do maja je produktivnost naraščala, po maju pa je začela nazadovati.

Še bolj tragično kot to je, da se je nazadovanje nadaljevalo tudi v prvih štirih mesecih letos. Šele resen pogovor s kolektivom v maju in nova metoda za merjenje dela sta napravila resen premik na bolje.

Maj je bil torej prelomnica v nazadovanju, kateremu smo botrovali v maju leta 1973, ko smo se odločili za zmanjšanje obsega proizvodnje. Ker je ta ukrep vplival na nižjo storilnost, je bil s te predpostavke negativen. Padec je namreč hiter, vzpon pa je dolgotrajnejši.

S tem pa še vedno nisem odgovoril tistim, ki bi radi doseženi rezultat napihili in tudi tistim ne, ki bi ga radi zmanjšali. Za objektiviziranje tega se moram poslužiti nekaterih podatkov. Najprej bom prikazal obseg proizvodnje po kvartalnih obdobjih od leta 1972 naprej:

	1972	1973	1974
I. kvartal	26.339	40.063	38.703
II. kvartal	32.276	29.783	44.631
III. kvartal	34.019	29.816	50.400
IV. kvartal	36.081	33.713	56.000

ocena za 1974.

Iz teh podatkov je lepo videti, da je bil obseg proizvodnje iz kvartala v kvartal večji, vključno prvi kvartal leta 1973. V drugem kvartalu leta 1973 beležimo močno nazadovanje, v tretjem obseg stagnira, nakar beležimo zopet vzpon. Vendar smo šele v II. kvartalu letos presegli vrednost, ki smo jo dosegli že v prvem kvartalu leta 1973. Kriza je torej trajala leto dni.

Če krizo iz leta 1973 primerjam s tisto iz leta 1970, lahko ugotovim, da je bila slednja za polna dva kvartala daljša. Trajala je torej 18 mesecev. S tem hočem povedati, naj bi bila naslednja, ki je pred nami, še krajša kot tista iz leta 1973.

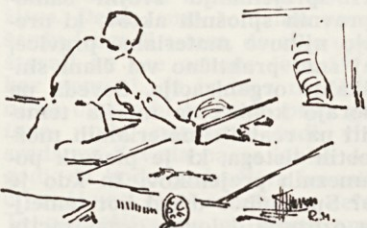
Pri vsem tem gibanju imajo svoj vpliv tudi cene. Gre torej za nominalne vrednosti. Ti podatki nam še nič ne povedo, kolikšno zaslugo pri tem ima kolektiv v ožjem in širšem smislu. Da bi to ugotovili, moramo uporabiti še nekatere podatke, ki so bolj oprijemljivi, kot je vrednost proizvodnje, ker se v tej skriva naša inflacija, katere se sami ne moremo izogniti, ker je to širše družbeno vprašanje.

Na osnovi pretoka materiala bomo objektivizirali stopnjo rasti proizvodnje in produktivnost dela. V teh dveh primerih smo segli nekoliko dlje nazaj zaradi boljšega prikaza.

Stopnja rasti proizvodnje, ugotovljena na osnovi predelanih — porabljenih surovin:

Leto	Porabljene surov. v m ²	Indeks (bazni)	Indeks (verižni)
1969	14.530	100	100
1970	14.215	97,8	97,8
1971	16.570	114	116,5
1972	21.302	146,6	128,5
1973	18.863	129,8	88,5
1974	20.700	142,4	109,7

Če hočemo dobiti realnejšo predstavo o dejanskem fizičnem obsegu proizvodnje, potem je to prav gotovo realneje na osnovi vhodnih materialov kot pa v vrednosti proizvodnje. Kubičnih metrov namreč ne spremlja inflacija, ta merska enota ostaja vedno enaka. Lahko bi ugotavljali le različne deleže posameznih vrst surovin, na primer žagan les, iveraste plošče, lesonit, furnir itd. Tudi to smo pregledali. Razlike v strukturi uporabljenih materialov med leti so zelo majhne.

Ker stolpci sami povedo vse, jih ni potrebno razlagati. Mogoče je potrebno omeniti le, da nihanja v porabljenih surovinah sovpadajo z nihanji vrednostnega obsega proizvodnje. Fizični obseg proizvodnje bo letos večji za 42 % v primeri z baznim letom 1969, še vedno pa bo 4,2 % manjši, kot je bil v letu 1972. Vrednostno je seveda to popolnoma drugače.

Z zmanjšanjem fizičnega obsega proizvodnje smo zmanjševali tudi število zaposlenih, širili ugodnosti na področju dopustov, rednih in bolezninskih. Zato nam dejanska produktivnost dela, merjena v potrošenih delovnih urah na 1 m² predelanih surovin, permanentno raste, izjema je le leto 1973.

Poglejmo še te podatke:

Leto	Porab. del. ure na m ²	Indeks (bazni)	Indeks (verižni)
1969	91.04	100	100
1970	89.33	101,9	101,9
1971	80.17	113,5	111,4
1972	63.07	144,3	127,1
1973	66.92	136,5	94,2
1974	58.60	155,3	114,1

Ti podatki nam dovolj zgovorno pričajo, da je produktivnost dela permanentno višja. Izjema je le lansko leto, ko je ta nazadovala za 5,8 %.

Povedati je treba, da smo zelo nizko produktivnost dela beležili tudi v prvih štirih mesecih letos. Trošili smo 75,89 delovnih ur na 1 m², od vključno maja do oktobra pa je to padlo na 52,56 delovnih ur. Torej je izkoristek delovnega časa neprimerno boljši.

Prav gotovo se moramo za ta primer zahvaliti novi metodi merjenja dela. Delež te metode je udeležen z okrog 25 do 30 %. Večje serije, redna preskrba, boljša organizacija dela, tipizacija, standardizacija pa nosijo delež med 15 do 20 %.

Na koncu moram povedati, da smo dosegli izredno razgibanost kolektiva, tempo je iz meseca v mesec boljši in prepričan sem, da se bodo taka gibanja nadaljevala tudi v prihodnjem letu, če ne bo kakšnih resnih zunanjih vzrokov. Glavni delež teh uspehov je pripisati poglobljeni sa-

moupravi. Tudi ta proces bi morali še poglobljati in rezultati ne bodo izostali. Kdor se hoče naučiti plavati, je najbolje, da pade v morje. Ob primerni spodbudi bo kmalu na trdih tleh.

T. KEBE

Delavska kontrola mora bolj zaživeti

O samoupravnih delavski kontroli, njeni vlogi, ciljih in pomenu za varstvo samoupravnih pravic delavcev smo že nekajkrat pisali. Prav tako je o tem večkrat tekla beseda na najrazličnejših samoupravnih ravneh in po družbeno-političnih organizacijah.

Žal je treba ugotoviti, da se kaj dosti več od takih načelnih razmišljanj ni premaknilo. Osnove za delovanje samoupravne delavske kontrole so sicer ustvarjene: delovne skupnosti so imenovale svoje predstavnike v njene organe, strokovna služba pa je že pred meseci pripravila poslovnik za njeno delo. In potem se je skoraj vse ustavilo. Po večini temeljnih organizacij so odbori sicer formalno konstituirani, ponekod je že bilo čutiti nesistematično iskanje in tipanje, kaj naj bi delavska kontrola počela.

Nedvomno so ob tej obliki uveljavljanja samoupravnih pravic delavcev družbeno-politične organizacije v podjetju zatajile, saj bi morale biti nosilec in vsebinski usmerjevalec te dejavnosti. Osnovne naloge in cilji so dovolj jasni:

— Čimprej je potrebno sklicati skupni sestanek odborov samoupravne delavske kontrole vseh temeljnih organizacij in skupnih dejavnosti, na katerem bi se temeljito pogovorili o prihodnjem sistematičnem delu in sprejeli poslovnik dela;

— takoj za tem se morajo dokončno konstituirati odbori, sprejeti svoj program dela in na njegovi osnovi zastaviti načrt posameznih akcij, ki morajo pote-

Iz TOZD Tovarna pohištva Cerknica

Kako upravljati

Kako upravljati? Med drugim je tudi o tem tekla razprava na osnovni organizaciji Zveze komunistov TOZD Tovarne pohištva Cerknica. Osnovna organizacija je bila sklicana zaradi dogovora, kako uresničiti sklepe IV. seje predsedstva CK ZKJ in X. seje predsedstva CK ZK Slovenije. Iz obsežne razprave, ki je bila zelo konstruktivna in plodna, je posebna komisija izluščila naslednje zaključke:

Komunisti si moramo prizadevati, da bodo delavci čimprej dosegli vse pravice, ki so neodtujljive pri oblikovanju socialističnih samoupravnih odnosov v naši temeljni organizaciji.

Prizadevati si moramo za to, da bodo delavci naše temeljne organizacije združenega dela podrobno seznanjeni z vsem, kar je potrebno, da bodo lahko proučili način ustvarjanja in razporejanja celotnega dohodka v skladu z družbeno dogovorjenimi stališči.

Zato je nujno in potrebno, da se informativna služba še poglobi in izpopolni. Zlasti naj bodo ob pravem času posredovane take informacije, ki so aktualne, in poiskati je treba najustrenejšo obliko.

Komunisti moramo zagotoviti, da bo osnovna organizacija sindikata bolj kot doslej spodbujala, organizirala in usmerjala delavce pri oblikovanju in uveljavljanju sistema samoupravljanja. Po drugi strani pa naj sindikalna organizacija s svojo aktivnostjo osvešča delavce za smiselno gospodarjenje.

Zavzemati se je treba za objektivni sistem notranje delitve, ki mora s svojimi osnovami in merili spodbujati delavce k večji produktivnosti in k večji pazljivosti pri delu, racionalizaciji celotnega dela in k ustvarjalnim prizadevanjem.

Sistem mora zagotavljati, da bodo osebni dohodki vsakega delavca odvisni od količine in kakovosti njegovega delovnega prispevka na podlagi njegovega živga in minulega dela.

Komunisti si moramo prizadevati, da bo naša tehnologija usmerjena v razvoj in sicer s spodbujanjem izumiteljstva in tehničnih izboljšav, z boljšo organiziranostjo in delovanjem na razvojnem področju.

Komunisti naše temeljne organizacije si moramo prizadevati in okrepiti prizadevanja za večjo proizvodnjo, produktivnost dela, za bolj učinkovito izrabljanje zmogljivosti dela, znanja, novatorstva in tehničnih izboljšav, za znižanje stroškov poslovanja, za večjo delovno disciplino.

Na področju izobraževanja se moramo komunisti naše temeljne organizacije zavzemati poleg rednega še za izobraževanje za delovno mesto, to je za funkcionalno izobraževanje. O tem naj razpravlja tudi svet za kadrovske zadeve. Zadolžijo naj se strokovne službe, da bodo izdelale dolgoročne in kratkoročne programe izobraževanja. Izdelati je treba program izobraževanja za sezono 1974/75, organizirati seminarje za organe upravljanja in člane delegacij.

Komunisti se moramo zavzemati, da bodo posamezni vodje služb izdelali programe dela in ob tem dali možnost za racionalizacijo posameznih del in poslovanja na sploh — tako za službo kot za temeljno organizacijo.

Komunisti moramo nuditi svojo podporo pri kandidacijskih konferencah in ob samih decembrskih (Konec na 5. strani)

Na to INTERNO objavo pa se je vendarle javil en kandidat. Od zunaj. In bil sprejet!

F. MULEC

NAŠI LJUDJE

V Tovarni pohištva Stari trg je tako rekoč med veterani, saj je minilo že dvaindvajset let, kar je prišel za mizarskega vajenca, tedaj skoraj edine možnosti za fanta, ki je želel priti do poklica.

Ne glede na to, naš Janez KANDARE si je izbral pravo delo. Da je to res, potrjujejo izdelki, ki jih ustvarjajo njegove roke. Že precej časa je namreč zaposlen na delovnem mestu vzorčnega mizarja. Malo bi se jih lahko uspešno merilo z njim. Kakovost njegovih izdelkov je taka, kakršno si potrošnik lahko le želi, saj je izdelava tako brezhibna, da bi še tak natančnež kaj težko našel napako ali površnost v izdelavi.

Za tako delo ni potrebno le znanje in delovne izkušnje — potrebno je še nekaj več — predvsem pa želja, izdelati nekaj lepega in solidnega ter velika mera odgovornosti.

Takega ima pred očmi večina članov delovne skupnosti, posebno pa tisti delavci, ki z njim največ sodelujejo.

Kaj pa pravi sam o sebi, o čem se izrazi pohvalno, kaj mu ni všeč?

primoran iskati proste stroje v proizvodnji ter delavce „prosjačiti“, da mi stroje za nekaj časa odstopijo. To ni prijetno niti zame niti za delavce strojnega odelka, saj so vsi vezani na delovni učinek, od česar so odvisni tudi osebni dohodki. No, ker sem z vsemi v dobrih odnosih, se tudi to že nekako uredi.

Ni mu do praznega besedičenja, rad ima konstruktiven, vsebinsko poln razgovor. Prijajo mu teme, ki se nanašajo na šah in šport. To področje mu ni tuje, nasprotno, pred leti je bil med najaktivnejšimi športniki. Ob telovadnih prireditvah so mu gledalci neshetokrat zaploskali v znak priznanja za lepo opravljeno vajo na drogu. Telovadbo je sicer opustil, bolj ga vleče šah, če mu dopušta čas, pa se pojavi tudi na kegljaški stezi.

»Ja, do telovadbe sem imel vedno veliko veselje. Tudi še sedaj bi šel v telovadnico, pod pogojem seveda, da bi bilo tam več mojih vrstnikov. Sicer pa mlajše generacije tudi več ne sodelujejo toliko v telovadbi kot nekdanj. Dames se vsi ubadajo bolj z nogometom, košarko in podobnim, nekateri aktivno, drugi pa predvsem pri televiziji. Vsi se izgovarjajo, da je za šport premalo denarja, kar naj bi bil vzrok njegovega opuščanja, med ostalim tudi telovadbe, kar pa popolnoma ne drži. V zadnjem času se v te namene ustvarjajo celo posebni skladi. V času, ko sem sam aktivno deloval v telovadbi, nihče niti pomislil ni, da je za to potrebno ne vem koliko denarja. Kljub temu so bili uspehi zelo lepi in aktivnost izredna. Mislim, da manjka predvsem dobrih vaditeljev-pedagogo in organizatorjev.

Sicer pa je tako, da vsaka doba prinaša drugačen način življenja.

Kar nekako očitajoče je želel na nekoga nasloviti te misli. Vsekakor pa je v njem še sedaj čuti vrline, s katerimi se običajno ponašajo pravi športniki — ne tisti za denar — te so predvsem vztrajnost, marljivost in skromnost. Te lastnosti pa se odražajo tudi pri njegovem vsakdanjem delu in obnašanju.

F. MLAKAR

Pravnik odgovarja

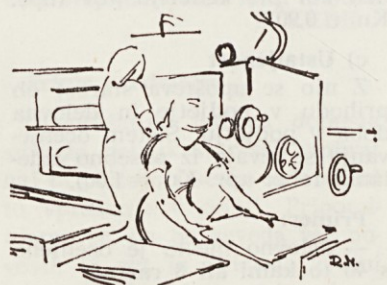
Vprašanje:

Delali smo za Kozjansko. Večina je prišla na delo v skladu s sprejetim sklepom, nekaj redkih posameznikov pa se je temu delu, ki je bilo sicer na prosti soboto — izognilo. Ali je tako delo po zakonu obvezno ali ne?

Odgovor:

V posebnem zakonu zamenjamo rešitev za take primere. Republiški zakon o medsebojnih razmerjih... sicer govori o delu prek polnega delovnega časa, vendar dela »za Kozjansko« ne moremo šteti v ta okvir. Podobno vprašanje je bilo sproti že na posvetovanju pravnikov iz gospodarstva. V skladu s tem in po logiki naše družbene ureditve moramo zadevo pojmovati takole:

Gre za izreden primer, za katastrofalno nesrečo, ki je doletela pokrajino v sestavi naše re-

publike. V Sloveniji je bila sprožena politična akcija za učinkovito pomoč prizadetim. Zato so se delovne skupnosti odzvale in

Delovni prizor iz TOZD Tovarna pohištva Stari trg

LETNI DOPUSTI

V zadnjem času se je v Tovarni pohištva Cerknica pričela zelo široka razprava o tem, ali so redni letni dopusti odmerjeni v skladu z zakonom ali ne. Nekaj posameznikov je mnenja, da se letni dopust odmerja nezakonito in ker naj bi bilo dopusta več, če bi ga odmerjali zakonito, je seveda tako mnenje takoj našlo plodna tla pri vseh zaposlenih. Ne bi se rad spuščal v razsodnika, ali imajo prav eni ali drugi, ker se za to ne čutim pristojnega; tako tolmačenje da lahko le pristojno sodišče.

Ne glede na to pa je treba povedati nekaj resnic, ki se tega vprašanja tičejo. V 27. členu zakona o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu (v zveznem zakonu) piše (citiram):

»Delavec ima v posameznem koledarskem letu pravico do letnega dopusta, trajajočega najmanj osemnajst, največ pa trideset delovnih dni.

Izjemoma sme trajati letni dopust v primerih, ki so v temelj-

ni organizaciji združenega dela določeni v skladu z zakonom, tudi več kot trideset delovnih dni.

Delavec ima pravico izrabiti letni dopust potem, ko mu preteče v temeljni organizaciji določen čas nepretrganega dela, ki ne sme biti daljši kot šest mesecev.

Delavec, ki nastopi letni dopust konec koledarskega leta, ga brez presledka nadaljuje tudi v naslednjem koledarskem letu, v primerih, ki jih določa zakon, pa lahko izrabi letni dopust v naslednjem letu.

Ker je zvezni zakon temeljni zakon, je na tej osnovi izšel republiški zakon o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu in o delovnih razmerjih med delavci in zasebnimi delodajalci. Ta zakon pa v 32. členu pravi naslednje (citiram):

»Letni dopust delavca traja najmanj 18, največ pa 30 delovnih dni za posamezno koledarsko leto.

Delavcu, ki dela v posebnih delovnih pogojih, se lahko izjemoma določi, da traja letni dopust več kot trideset, vendar ne več kot šestdeset delovnih dni v posameznem koledarskem letu.

Za delo v posebnih delovnih pogojih se šteje delo pri virih ionizirajočih sevanj, delo letalskega osebja, delo posadke trgovskih ladij, delo pod zemljo, delo v disperanzijah za pljučne bolezni in tuberkulozo ali v bolnišnicah za duševne bolezni in v patološko-anatomskih prosekurah, delo v tujih deželah s hudimi podnebnimi razmerami za življenje in delo, pa tudi v primerih, ko dela delavec zaradi posebnih delovnih pogojev manj kot 42 ur na teden.

Delavci v temeljni organizaciji določijo delovna mesta, na katerih se opravlja delo v posebnih delovnih pogojih, ter dolžino in način izrabe letnega dopusta.

Delavcu, ki ima najmanj 30 let pokojninske dobe in 55 let starosti, oziroma delavki, ki ima najmanj 25 let pokojninske dobe in 50 let starosti se lahko prizna letni dopust v trajanju več kot trideset let, ne pa več kot šestintrideset delovnih dni.

Če oba citata primerjamo, vidimo, da je zakon SR Slovenije precej bolj podroben, bolj jase.

Natančno določa, v katerih primerih je dopust lahko daljši kot 30 dni. Vendar pa tudi ta zakon prepušča delovnim organizacijam, da nekatere stvari urejajo same. Tako kot zvezni zakon prepušča natančnejša določila republikam, tako republiški zakon določene fine, ki so za posamezno delovno organizacijo specifične, prepušča, da jih delavci z notranjimi predpisi urejajo sami.

Dolžina letnega dopusta je torej razmejena z zakonom, vendar pa zakon določa samo najmanj in največ delovnih dni letnega dopusta. Zakon pa ne precizira, kako pride do teh 18 dni in ne kako do teh 30 oziroma 36 delovnih dni. Ta določila prepušča zakon delavcem samim, da jih sami določijo. Zakon pa v svojem 34. členu zahteva, kaj morajo delavci upoštevati pri odmeri letnega dopusta. Tako 34. člen zakona pravi (citiram): »Dolžina letnega dopusta delavca se določi po osnovah in merilih, določenih v samoupravnem sporazumu o medsebojnih razmerjih in je odvisna predvsem od delovnih pogojev (teža dela, zahtevnost dela, vpliv dela in delovne okolice na delavca, telesna in duševna napetost pri delu in podobno), od njegove delovne dobe in od drugih obdobij, ki so po zakonu izenačena z delovno dobo.

Pri neposredni odmeri letnega dopusta delavca se upoštevajo tudi uspehi, ki jih delavec dosega pri svojem delu in posebne socialne razmere, v katerih živi (mati samohranilka, invalid, bolhen delavec in podobno).

Iz teh določil vidimo, kaj morajo delavci v samoupravnem aktu upoštevati pri odmeri letnega dopusta. Če s temi zakonskimi določili primerjamo naš pravilnik o urejanju medsebojnih delovnih razmerij, potem lahko ugotovimo, da pravilnik upošteva vsa določila, razen socialnih okoliščin ne. Sicer pa pogledamo, kaj določa pravilnik v svojem 79. členu. Na znanje in sposobnost odreja od 1 do 4 dni dopusta, na napore (fizični, psihični itd.) 1 do 4 dni dopusta, pogoji dela (nevarnost nesreč, delo na prostem, ropot in vibracije, plini, pare, prah umazanost in delo v izmenah) 1 do 4 dni dopusta in po delovni dobi od 12 do 29 dni dopusta.

V 80. členu pa pravilnik določa, da ne glede na izračun iz 79. člena pravilnika dopust traja najmanj 18 dni in največ 30 dni.

(Konec na 7. strani)

»Res je, rad imam solidno opravljeno delo. Zelo me moti površnost pri delu, pa naj bo to kjerkoli. Vendar bi se morali vsi zavedati, da se kvaliteta izdelka oblikuje že v tehnični pripravi dela in pozneje pri vsaki delovni operaciji v proizvodnji. Vsak bi si moral prizadevati za tem, da bi svoje delo opravil čimbolje. Mislim, da pri nas pogosto grešimo, ko kvaliteto izdelka ugotavljamo le končno kontrola. Tedaj je že prepozno, tako ugotovljenih nepravilnosti običajno ni mogoče odpraviti. Potem pa uveljavljamo odgovornost in iščemo krivca. Vsaka taka akcija pa navadno zvedeni, še preden da ustrezne rezultate.

Delovni pogoji, pod katerimi delam v vzorčni delavnici, niso najboljši. Imeti bi moral praktično vse tiste stroje oziroma stroje za tako obdelavo kot jih ima proizvodnja. Razumljivo, da je to nemogoče. Zaradi tega sem

Kako upravljati

(Nadaljevanje s 4. strani) skih volitvah v samoupravne interesne skupnosti. Prav tako moramo komunisti podpreti prizadevanja za izvedbo referendumov za organizacijo in izboljšanje otroškega varstva in šolstva.

Sekretariat osnovne organizacije naj na svojem sestanku analizira delo izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata ter da politično oceno o njegovi aktivnosti.

Sekretariat osnovne organizacije Zveze komunistov naj na podlagi teh zaključkov izpopolni akcijski program in sicer tako, da bo zagotovljena uresničitev zgornjih zaključkov.

J. Klančar

Organiziranje varstva pri delu

ZNAČILNOSTI NOVEGA ZAKONA O VARSTVU PRI DELU

Sestnajstega oktobra je skupščina SR Slovenije sprejela nov zakon o varstvu pri delu. Istočasno sta prenehala veljati oba prejšnja, republiški in temeljni. Novi zakon je pomemben prispevek k vsebinsko boljši ureditvi varstva pri delu, poleg tega pa usklajuje urejanje tega pomembnega področja tudi z ustreznimi zahtevami nove ustave. Gre za uveljavljanje ustavnih načel, po katerih ima delavec pravico odločati tudi o pogojih svojega dela ter pravico do delovnih pogojev, ki mu zagotavljajo telesno in moralno celovitost in varnost.

Največja značilnost novega zakona je v tem, da ureja le splošna sistemska vprašanja, konkretno urejanje tega področja pa je prepuščeno samoupravnemu urejanju v organizacijah združenega dela. Za zagotavljanje pravic do varstva pri delu ter za varno delovno okolje in delovne razmere morajo skrbeti delavci v organizacijah združenega dela.

To svojo dolžnost morajo izpolnjevati predvsem:

- z določanjem varstvenih ukrepov in normativov,
- z urejanjem varstva pri delu in z organiziranjem službe varstva pri delu,
- s samoupravnimi sporazumi in drugimi splošnimi akti,
- s takšnim organiziranjem in izvajanjem delovnega procesa, v katerem so zajeti varstveni ukrepi in normativi kot sestavni del tega procesa ter
- z izvajanjem predpisov o varstvu pri delu.

Vsaka izmed teh okvirnih nalog delavcev v delovnih organizacijah je v zakonu natančneje obdelana. Ob njihovem prilagajanju na naše razmere kaj lahko izluščimo tudi naloge, ki nas čakajo. Te so:

1. Najkasneje do 25. maja 1975 bomo morali sprejeti sporazum o varstvu pri delu, v katerem bo treba določiti zlasti:

- varstvene ukrepe in normative pri posameznih delih,
- vrste in stopnje nevarnosti pri opravljanju del na posameznih delovnih mestih ter naloge in odgovornosti, ki jih imajo delavci na delovnih mestih v zvezi z zagotavljanjem varnega delovnega okolja in varnih delovnih razmer,
- način vzgoje in izobraževanja v zvezi z varstvom pri delu,
- delovna mesta, kjer je nevarnost za poškodbe in zdravstvene okvare večja, ter posebne pogoje, ki jih morajo izpolnjevati delavci pri takšnih delih (zdravstveno stanje, psihofizične sposobnosti, strokovna usposobljenost ipd.),
- delovne priprave in naprave ter delovne prostore, ki jih je treba občasno pregledovati in preizkušati ter način opravljanja teh pregledov in preizkusov,
- organizacijo službe za varstvo pri delu in opis odgovornosti delavcev te službe pri opravljanju strokovnih nalog s področja varstva pri delu in zagotavljanja izpolnjevanja varstvenih ukrepov in normativov,
- način izpolnjevanja obveznosti do inšpekcije dela,
- pravice, obveznosti in odgovornosti delavcev v zvezi z varstvom pri delu in urejanje drugih vprašanj s tega področja.

Vseh naštetih nalog pa ni potrebno urejati samo s sporazumom. To bi niti ne bilo smotno, saj se mora del nalog prilagajati spremembam v tehnoloških procesih, postopek sprejemanja ali spreminjanja sporazuma pa je, kot vemo, dolgotrajen in zapleten. Zato zakon dopušča možnosti za urejanje nekaterih vprašanj z drugimi splošnimi akti, na primer s pravilniki. Nastaja pa vprašanje, kaj naj organizacije združenega dela urejajo s sporazumom in kaj z drugimi akti ter na kakšnih ravneh (TOZD — celotna organizacija naj bodo ti akti sprejeti. Glede tega so presoje strokovnjakov s tega področja v naši republiki še vedno različne, mi pa smo si kljub temu že izoblikovali naslednje mnenje:

— samoupravni sporazum o varstvu pri delu naj bi bil sprejet na ravni organizacije združenega dela. Zajemal in urejeval pa naj bi vsa temeljna vprašanja s tega področja;

— vse izvršilne zadeve v zvezi z varstvom pri delu naj urejajo in določajo pravilniki o varstvu pri delu, sprejeti na ravni temeljnih organizacij združenega dela.

Po naši presoji je taka ureditev še najbolj ustrezna. Tako bo sporazum o varstvu pri delu zagotavljal vsem delavcem podjetja za opravljanje enakih del enakih pravic in obveznosti iz varstva pri delu, skrbel za izenačevanje delovnih pogojev med temeljnimi organizacijami ne glede na njihove finančne možnosti in podobno. Pravilniki v TOZD pa bodo še bolj omogočili delavcem izpolnjevanje njihovih ustavnih pravic do NEPOSREDNEGA urejanja področja, ki je tako izrednega pomena za njihovo varno in uspešno delo.

2. Zahteve varstva pri delu bomo morali vpeljati v vse delovne postopke, in sicer tako, da bo to področje res njihov sestavni del. Izpolnjevanje teh obveznosti bo moralo biti razvidno že iz dokumentacije opravljanja določenega dela. Tako bodo morali projektanti gradbenih objektov, projektanti delovnih priprav in naprav, projektanti tehnoloških procesov ipd. priložiti svojim projektom tudi pismeno izjavo z navedbo, kateri predpisani splošno priznani varstveni ukrepi in normativi so v projektu upoštevani. Enako izjavo bodo morali dati tudi uvozniki delovnih priprav in naprav ter tehnične dokumentacije za gradbene objekte. Ker nismo projektantska ali uvozna organizacija, nas določila v zvezi s tem ne zadevajo v celoti, ne smemo pa pozabiti, da

Tudi vratarji smo ljudje

Odločil sem se, da prek Obzornika povem nekaj besed tistim posameznim delavcem, ki nočejo razumeti, da smo tudi vratarji ljudje. Skoraj vsak dan nas posamezni delavci žalijo z najbolj primitivnimi nagovori: »Te bom brcnil v rit!« in podobno. To pa samo zato, ker opravljamo službeno dolžnost, ker jim ne dovolimo vnašati alkohola v tovarno, ker jim preprečujemo neopravičen izhod iz tovarne med delom, ker ne dovolimo vožnje po tovarniških prostorih z avtom, mopedom ali kolesom in podobno. Vprašamo tiste nevestneže, ali oni sami niso klicani na odgovornost, če ne opravljajo dela tako, kot jim je bilo naloženo. Upam, da so in prav zato jih vratarji ne moremo razumeti, zakaj tako ozko razumejo naše vratarstvo-čuvajsko delo, saj vendar tudi mi izpolnjujemo le naloge, ki jih dobivamo od svojega vodje oziroma od svojega podjetja, in naloge, ki jih dobivamo od vodstva temeljne organizacije.

Na skupnem sestanku, ko smo govorili o tem brezdušnem odnosu, smo se dogovorili, da bomo še bolj kot doslej zahtevali od vodstev posameznih temeljnih organizacij, da take delavce kaznujejo in o njihovem početju obveščajo delovno skupnost.

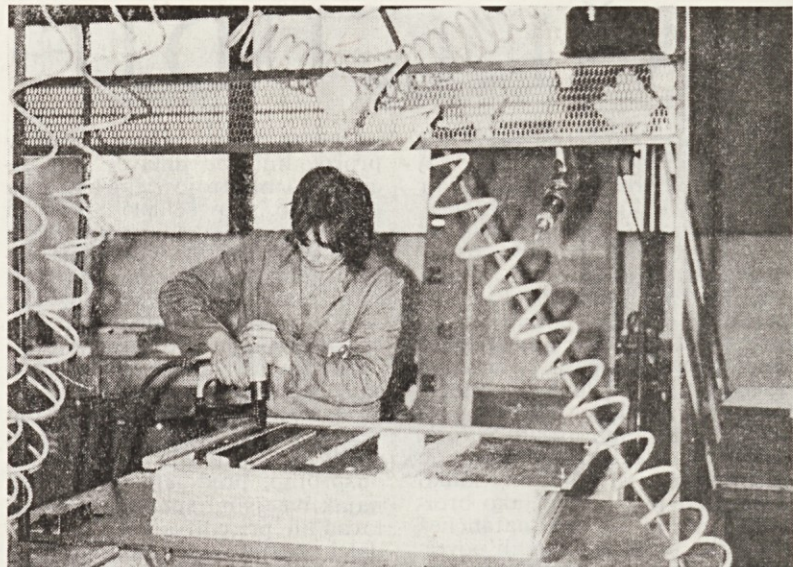
M. Baraga

pri tem zakon ne dela izjem in da mi tudi sami projektiramo tehnološke postopke, rekonstrukcije gradbenih objektov, ogrevanje in ventilacijo in podobno ter da precej delovnih priprav in naprav ter tehnične dokumentacije tudi sami uvažamo. Poleg tega je treba povedati, da so sankcije za neizpolnjevanje teh obveznosti izredno velike, saj znašajo od 5000 do 500.000 din za delovno organizacijo in od 500 do 15.000 din za odgovorno osebo.

3. Poskrbeti bomo morali tudi za poučitev vseh delavcev o varstvu pri delu in njihovo znanje tudi večkrat preizkusiti. Pri tem bomo morali zaposlniti vrzeli, ki so jih delavcem pustile poklicne in druge šole ter mlaknost naše delovne organizacije do urejanja tega vprašanja v preteklih letih. Kazen za neizpolnjevanje te obveznosti je nekoliko blažja, vendar še vedno do 50.000 din za organizacijo in do 5000 za odgovorno osebo.

4. Zagotoviti bomo morali, da se bodo uporabili samo takšni objekti, delovni prostori, delovne priprave in naprave ter sredstva za osebno varnost, ki ustrezajo predpisom o varnosti pri delu in zagotavljajo delavcem varno delo.

Nalog s tega področja je še in še. Čudi pa me, da tako velike organizacije združenega dela, kot je na primer Slovenijales, ne poskrbijo za enotno urejanje tega pomembnega področja. Vsaj v naši organizaciji doslej nismo

Iz TOZD Tovarna pohištva Stari trg

čutili nikakršne dejavnosti na tem področju. Prav lahko bi na primer izdelali enotne teze za samoupravne sporazume in pravilnike o varstvu pri delu ter — kar je še bolj pomembno — določili enake varstvene ukrepe in normative za enaka dela. To je zlasti pomembno po sprejetju novega zakona, ko bodo zakonski normativi samo še načelni, natančne pa bodo morale izdelati in sprejeti same delovne organizacije. Če pri tem ne bo tesnega sodelovanja med organizacijami iste stroke, se bo prav gotovo dogajalo, da bodo organizacije združenega dela določile različne varnostne ukrepe in normative za enaka dela. To pa nam

poleg nepotrebnega in dragega dupliranja del lahko tudi škoduje, saj se kaj lahko zgodi, da inšpektorji dela in sodišča vzamejo kot kriterij najstrožje ukrepe, ki so v neki organizaciji morda predpisani, a se jih v praksi niti ne da izvajati.

Pomembno vrzel v organizaciji Slovenijales bo morda pokrilo Poslovno združenje LES, ki je pred nekaj dnevi že sklicalo sestanek varstvenikov o teh vprašanjih. Pomembnih uspehov pa verjetno še ne bo tako kmalu. To pa pomeni, da bo glavno breme urejanja varstva pri delu po novem zakonu ostalo samo na ramenih posameznih organizacij združenega dela. V. Žnidaršič

Nov sistem vrednotenja dela

TUDI V REŽIJI TOVARNE POHIŠTVA CERKNICA VREDNOTENJE ZAHTEVNOSTI IN UČINKOVITOSTI

Novi sistem vrednotenja zahtevnosti in učinkovitosti dela, katerega uvaža BIRO ZA INDUSTRIJSKI INŽENIRING, V Brestu vsi bolj ali manj poznamo, še posebno pa delavci v Tovarni pohištva Cerknica, kjer je doživel tudi prvo preizkušnjo oziroma uresničitev. Sistem omogoča natančnejše vrednotenje kot prejšnji sistem. To pa predvsem zaradi svoje razparceliranosti — kar omogoča, da je končna ocena delovnega mesta dejansko rezultat naprejšnje nadrobne analize.

VREDNOTENJE ZAHTEVNOSTI DELA (VZD)

Omenjeni sistem je izdelan za vsa delovna mesta v gospodarstvu razen za vodilna;

— vseh kriterijev, ki vplivajo na zahtevnost dela, je okoli 150 — vplivnost pa je različna;

— iskanje kriterijev ni težavno, težave so pri oblikovanju najvplivnejših ter izločanje manj vplivnejših zahtev;

— manj vplivne zahteve ne moremo izločiti, dokler ne ugotovimo medsebojnega odnosa vseh zahtev po vplivnosti;

— večinoma z opisi delovnih mest (vprašalniki) ni mogoče vnašati mnogih podrobnosti, ki izvirajo iz delovnega mesta, zato morajo biti te opredeljene v sami organizaciji dela — saj je dobro postavljena organizacija dela osnova za dobro uresničitev novega sistema;

— definicije temeljijo na definicijah, ki jih prinaša Work-Factor sistem;

— subjektivnost se pri vrednotenju omejuje, da kriterijev v sistemu po možnosti ne stopnjujemo, ugotavljamo samo njihovo prisotnost ali odsotnost;

— kriterij za zahtevnost ugotavlja vzroke — zakaj je naloga za poprečno izkušenega delavca lažja ali zahtevnejša;

— vplivnost posameznih zahtev, ki izvirajo iz dane naloge: a) dana naloga delavcu zahteva od njega neko stopnjo pripravljenosti, brez katere naloge ne bo opravil;

b) iz odnosa med nalogo in delavcem nastaja določeno tveganje, ki se izraža v možni škodi;

c) naloga delavca neposredno in posredno utruja.

VREDNOTENJE IZVAJALČEVE »UČINKOVITOSTI«

SedANJI šestmesečni sistem ocenjevanja režijskih delavcev

(zvišanje ali znižanje razredov od srednjega razreda) bo zamenjal nov sistem vrednotenja »IZVAJALČEVE UČINKOVITOSTI«. Tudi ta sistem je boljši od prejšnjega, saj je nadrobnejše izdelan za vse tri kriterije, katere vsebuje:

a) Neposredna učinkovitost

Izvajalec je vsak mesec (po dogovoru ocenjevan po posameznih kriterijih z oceno od 1 do 5, na koncu analize pa dobimo koeficient učinkovitosti (Ku) (npr. 1.05 Kriteriji so: množina dela, kakovost, dela, odnos do sredstev pri delu, spoštovanje delovnih predpisov, samostojnost pri odločitvah, odnos do drugih sodelavcev, uspešno vodenje naloge in uspešno vključevanje v druge naloge.

b) Ustreznost

Ob tem se ocenjujejo naslednji kriteriji:

- ustreznost po izobrazbi,
- ustreznost po izkustvih,
- ustreznost po samostojnosti,
- ustreznost po telesni okretnosti.

Sistem ocenjevanja je podoben kot pri kriteriju »U« (npr. Ku₂ = 0,90).

c) Ustaljenost

Z njo se upošteva starost ob prihodu v podjetje in delovna doba v podjetju. Sistem ocenjevanja se izvaja iz posebno izdelanih tabel npr. Ku₃ = 1,00).

Primer:

— delovno mesto je ocenjeno s 46 točkami ali 8 razred,

— ocena iz delavčeve učinkovitosti: Ku₁ 1,05

Ku₂ 0,90

Ku₃ 1,00

Ku = 0,95

Zaradi zmanjšanja stopnje učinkovitosti se bo delavcu osebni dohodek zmanjšal za določeno obdobje za pet odstotkov. Pri bolj učinkovitih delavcih bo ocena vsekakor obratna.

Po istem sistemu kot je izdelano vrednotenje za proizvodne delavce, bo do konca leta 1974 izdelano tudi za režijska delovna mesta v Tovarni pohištva Cerknica. Večje težave nastajajo v režiji, ker organizacija dela ni dobro izdelana. Lažja realizacija je bila za proizvodnjo, ker so bile tam delovne naloge vnaprej bolj podrobno obdelane. Iz sedanjih režijskih opisov je bilo razvidno, da so se posamezne delovne naloge pojavljale na več delovnih mestih. Njihova odgovornost ni bila jasno opredeljena in podobno. Za izvedbo določene delovne naloge je lahko odgovoren samo eden in zanj tudi nagrajevan. Zaradi omenjenih organizacijskih vprašanj je bilo potrebno izdelati revizijo oziroma v opisih delovnih mest zati objektivno hierarhično delitev posameznih delovnih nalog. Vodje služb so za realizacijo tega prevzeli svojo odgovornost. Na podlagi urejenih opisov delovnih mest (kolikor jih še ni, bodo izdelani v najkrajšem času) bodo izdelane nove analize.

Ta sistem bo vsekakor pripomogel k boljši delitvi in realnejši ocenitvi posameznih režijskih delovnih mest.

F. Hrstnik

VIŠJE CENE ZA UPORABO DVORAN

Delavski svet Skupnih dejavnosti je na svoji deseti seji sklenil, da se za zunanje koristnike sejnih dvoran na Brestu povišajo cene za njih uporabo in sicer: — mala sejna dvorana 150 din, — velika sejna dvorana 300 din, — stara menza 500 din.

Omenjene cene bodo koristnikom obračunavali od 1. decembra 1974 dalje.

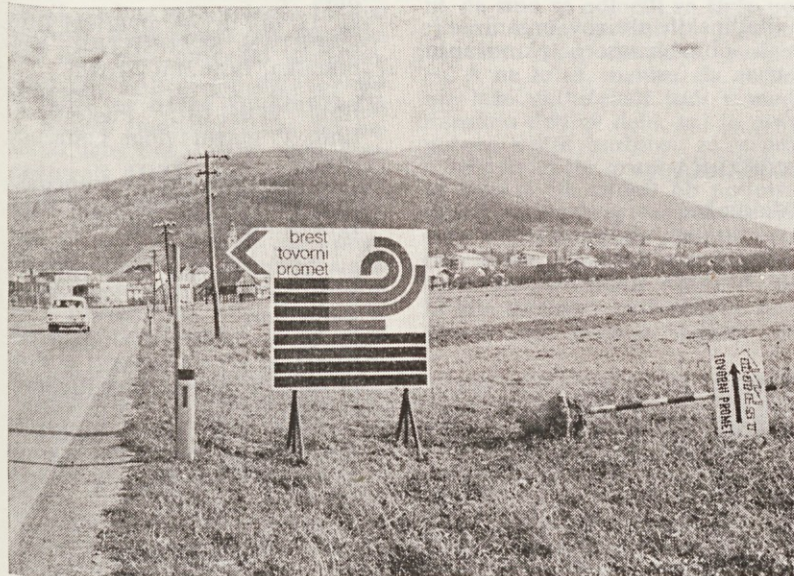
Spoštovani bralci! Že pričeti članek Kontrola kvalitete bomo zaradi stiske s prostorom končali v prihodnji številki.

Dva meseca je že, kar so bile končane vaje »Jesen 74«, toda posamezni občani našega malega mesta še vedno živijo v duhu »okupacije«. Skorajda cela leva stran hiš pred Brestom ima še vedno zapletene hišne številke. Sledijo jim hiše Ljubljanske banke, trgovine in železnice, pošte in druge. Celo tabla Komunalnega zavoda za zaposlovanje je še pod papirjem. Slučajni opazovalec verjetno razmišlja, ali je to še vedno stroga konspiracija, ali pa so mladinci svoje delo preveč vestno opravili. Mogoče pa ima veljavo še stari pregovor, da čez čas vse prav pride.

Srečanje starega z novim...

Kdo bo pobral odsluženi napis?

Letni dopusti

(Nadaljevanje s 5. strani)

Glede na vse to lahko ugotovimo, da naš pravilnik o urejanju medsebojnih delovnih razmerij ni v nasprotju z zakoni s tega področja. Manjkata mu praktično le dve določili in sicer:

— določilo, ki bi upoštevalo socialni položaj delavca pri odmeri letnega dopusta, in

— določilo, ki bi upoštevalo možnost, da se delavcem in delavkam, ki imajo najmanj 30 oziroma 25 let delovne dobe in 55 oziroma 50 let starosti, podaljša dopust do 36 dni delovne dobe.

Pri odmeri dopusta pa se pojavlja drugo vprašanje, ki vnaša med kolektiv nezadovoljstvo in nemir. To je upoštevanje prostih sobot v letni dopust. Delovni čas je po istem zakonu določen, da ne more biti daljši kot 42 ur na teden in da ne sme biti vpeljan delovni čas, ki bi določil manj kot pet delovnih dni na teden. Zakon torej v načelu določa 7-urni delovni dan, dopušča pa možnost, da si delovne organizacije urnik dela priredijo drugače. Pri nas smo urnik dela prilagodili tako, da imamo vsak mesec 22 delov-

nih dni, razen dveh, ko pride po 23 delovnih dni. Ta dogovor je bil sprejet na splošno željo kolektiva. Torej ni v nasprotju s hotenji in željami. Ker imamo proste sobote, se moramo torej sprijazniti s tem, da se nam te štejejo v redni letni dopust. Prepričan sem, da je ta rešitev mnogo boljša, kot pa delati po 7 ur dnevno tudi v sobotah. Če je ta rešitev boljša, potem se moramo sprijazniti s tem, da se nam sobote štejejo v redni letni dopust.

T. KEBE

Pripis uredništva

O vprašanjih letnega dopusta smo že nekajkrat pisali, tokrat naj bi pričujoči sestavek obdelal to vprašanje v celoti. Pripominjamo še, da bo seveda vse novosti, ki sta ju prinesla zvezni in republiški zakon, vseboval novi samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu, ki bo v decembru v javni razpravi.

Ekonomski slovarček

POKAZATELJI USPEŠNOSTI GOSPODARJENJA

Med najbolj značilne pokazatelje uspešnosti gospodarjenja štejemo produktivnost, ekonomičnost in rentabilnost.

PRODUKTIVNOST dela predstavlja količino izdelkov in storitev, izgotovljenih na enoto časa. S povečanjem produktivnosti raste obseg proizvodnje, znižujejo se stroški proizvodnje, kar vpliva na večanje mase dohodka in s tem osebnih dohodkov.

Na produktivnost vpliva vrsta dejavnikov. Naštejmo jih samo nekaj:

- boljše izkoriščanje delovnega časa,
- boljša strojna opremljenost,
- organizacija dela,
- izkoriščanje kapacitet,
- velikost serij in tako naprej.

Ugotoviti moramo, da je izračun produktivnosti dela po posameznih proizvodih težaven, ker se v eni enoti proizvaja več različnih izdelkov, po letih se spremeni proizvodni asortiment in tako naprej. Zato je potrebno primerjalne podatke pretvoriti na skupni imenovalec (ekvivalent) in šele tako ugotoviti porast produktivnosti. V konkretni praksi primerjamo obseg proizvodnje (vrednostno) na zaposlenega in nam to služi za ugotavljanje produktivnosti. Tak izračun je nepravilen, ker ne izloča vpliva cen in se lahko pripeti, da je produktivnost izračunana na prejšnjem način visoko, dejansko pa je ostala nespremenjena ali je minimalno narasla.

Zato moramo pri izračunu produktivnosti vse podatke postaviti na primerljive osnove in šele potem ugotavljati tendenco produktivnosti.

EKONOMIČNOST kaže, s koliko porabljenih sredstev je dosežen proizvodni cilj (proizvodnja, celotni dohodek, dohodek).

Ekonomičnost se prikazuje v vrednostnih pokazateljih, ker se za razliko od produktivnosti (vlaganje dela) pri ekonomičnosti upoštevajo stroški vseh dejavnikov proizvodnje.

Cim ugodnejša je ekonomičnost, tem manj stroškov je porabljenih za doseganje enote celotnega dohodka.

Ekonomičnost lahko merimo za vse elemente lastne cene, kar omogoča pravilne ocene in ustrezne predloge za izboljšave v poslovnem procesu. Pri ekonomičnosti je treba težiti za najugodnejšim razmerjem med stroški in rezultati.

K boljši ekonomičnosti prispeva tudi varčevanje, in sicer na vseh ravneh proizvodnega procesa.

RENTABILNOST kaže učinkovitost vloženih obratnih in osnovnih sredstev pri doseganju dohodka. Če z manj sredstev dosežemo ugodnejši dohodek, govorimo o uspešni rentabilnosti.

Zato je potrebno proizvajati tak asortiment, ki bo hitro plasiran na trgu (zaloge se ne povečujejo), hitreje izterjati plačilo od kupcev, naročiti le potrebne količinske materiale in tako naprej.

Pri investicijah v osnovna sredstva pa je treba upoštevati tiste investicije, ki bodo prispevale k povečevanju obsega proizvodnje in produktivnosti. Le tako bomo že v razvojnih programih zagotovili ustrezno rentabilnost gospodarjenja.

Pokazatelj rentabilnosti, ki kaže tendenco zniževanja, pomeni, da so potrebne celovite in konkretne analize poslovanja. Ugotoviti pa je treba vzroke odstopanj. Na podlagi analiz pa se pripravi program za doseganje potrebne akumulativnosti.

B. Mišič

Začetek zaskrbljuje

PRVA REDOVALNA KONFERENCA NA CERKNIŠKI TEHNIŠKI ŠOLI ZA LESARSTVO

Prva redovalna konferenca na tehniški šoli v Cerknici je pokazala zaskrbljujoče rezultate. V prvem letniku je uspeh v pričakovanem obsegu in znaša 26 % pozitivno ocenjenih od osnovnošolskega učenja na srednješolski je zelo težaven in ga nekateri učenci ne zmorejo, drugi pa se le s težavo privajajo nanj. Ugotovljeno je bilo, da je pet učencev tako slabih, da je bolje, če svoje prizadevanje opustijo in si poiščejo druge možnosti. Večini od teh smo že ob vpisu svetovali, naj si poiščejo take šole, ki jih bodo zmogli. Tudi učnostorilnostni deficit je precejšen in ne omogoča normalnega nadgrajevanja učne snovi.

V drugem letniku je neuspeh še bolj zaskrbljujoč. Od 21 učencev je le pet učencev brez negativne ocene, s štirimi in več pa kar sedem učencev.

Poglaviti vzrok takemu rezultatu je neresnost pri učenju in daje občutek kot da počitnice še trajajo. Učenci Obreza, Troha in

Ponikvar pa so pokazali boljše rezultate kot lani; po njih naj se zgledujejo tudi drugi.

Učenci naj v okviru razredne skupnosti sami razpravljajo o rezultatih in organizirajo na primeren način pomoč slabšim učencem. Takšna pomoč se je že marsikdaj izkazala za zelo učinkovito.

F. Turšič

Srečanje športnikov Bresta

Odbor za športno rekreacijo pri sindikatu BRESTA je priredil v nedeljo, 17. novembra večer BRESTOVIM športnikom. Vabljeni so bili delavci, ki so v preteklih letih tekmovalno ali organizacijsko sodelovali zlasti še na LESARIJADAH ter predstavniki temeljnih organizacij in njihovih osnovnih organizacijah sindikata.

Glavni direktor inž. Jože Strle je v pozdravnem nagovoru izrazil zadovoljstvo nad tem, da se krepki rekreacijsko-športni duh

Valentin Šubic

Spet tehnične izboljšave

V zadnjem času delavci temeljne organizacije združenega dela Tovarne pohištva Cerknica čedalje pogostejše predlagajo tehnične izboljšave. To pomeni, da so začeli resno razmišljati o racionalnosti proizvodnje, o izpopolnitvah. Čutiti je prizadevanje, da bi delo izpopolnili tako, da bi prihranili na času in materialu.

Zelo razveseljivo je dejstvo, ko strokovne komisije ugotavljajo, da je večina teh izboljšav uporabnih in jih je mogoče takoj vpeljati v proizvodnjo.

Prav te dni smo v tajništvu prejeli dva predloga izboljšav.

Izboljšava, ki jo predlaga Valentin Šubic, inštruktor montaže, se nanaša na konstrukcijsko izpopolnitev. Drsilna letev predala pri elementu Dragica je bila sestavljena iz dveh delov, odločne in drsilne letve. Po predlogu naj bi bila ta sestavljena iz enakega kosa, s čimer bi dosegli prihranek na materialu in na času. Izboljšavo pa bi dosegli v montaži in v masivni progi.

Drugi predlog tehnične izboljšave pa je predložil delavec iz furnirnice Franc Tekavec, ki predlaga, da bi se izpopolnilo krojenje in spajanje furnirja.

Na ta predlog imajo v tehnologiji še pomisleke, vendar bodo napravili poizkus na 50 do 100 kosih in če se bo ob tem pokazal predlog koristen, bo upoštevan.

J. Klančar

PREDLOG DELOVNEGA KOLEDARJA ZA LETO 1975

Strokovna služba je v začetku novembra izdelala predlog delovnega koledarja za leto 1975, o katerem je že razpravljala tudi poslovni odbor.

V letu 1975 bo skladno z zakonskimi določili 266 delovnih dni, 9 praznikov in 52 nedelj, 13 sobot pa bo delovnih. Vsak mesec je po 22 delovnih dni, le septembra in oktobra po 23.

Predviden je tudi kolektivni dopust in sicer 13 dni v drugi polovici julija — od 14. do 31. julija, kar bo za delovno skupnost nedvomno najugodnejši čas za izrabo dela dopusta.

O predlogu delovnega koledarja za prihodnje leto bo še razpravljala in dokončno sklepala svet za kadre.

Predsednik odbora se je za hvalil vsem delavcem za njihovo sodelovanje in jih poprosil za pomoč pri prihodnjem delu. Poudaril je, da je odbor sklenil širiti rekreacijske športne dejavnosti in da bo treba vključiti vanje kar največ delavcev. Temeljni cilj naj bo doseči zdravo aktivnost in razvedrilo pri počitku.

Po slovesnem uvodu srečanja, ki je pomenilo hkrati tudi proslavitev pete — jubilejne LESARIJADE, so se udeleženci srečanja ob zvokih domače glasbe zavrteli pozno v noč.

Z. Zabukovec

NK Cerknica jesenski prvak

Po štiriletnem sistematičnem delu z vsemi ekipami se kažejo prvi sadovi tudi na lestvicah. Mladinska in članska vrsta sta v jesenskem delu brez konkurence prvaka. Pionirska vrsta ima težji boj z Olimpijo, Usnjarem in Rudarjem iz Idrije. Ob tako mnogoštevilnem in izenačenem igralskem kadru smo prepričani, da tudi v spomladanskem prvenstvu dobljenih pozicij ne smemo izgubiti.

Čestitamo vsem igralcem, vodstvu kluba in gledalcem za zvesto bodrenje!

KONČNA LESTVICA

Člani:

1. Cerknica	33—17	17
2. Ribnica	22—15	13
3. Grosuplje	20—16	13
4. Podpeč	25—19	12
5. Borovnica	26—24	12
6. Vodice	25—23	12
7. Mengeš	12—13	10
8. Mirna	21—29	9
9. Induplati	13—20	9
10. Rakek	23—27	8
11. Apnar	9—20	8
12. Domžale	14—19	7

Mladinci:

1. Cerknica	58—9	22
2. Grosuplje	42—12	15
3. Apnar	27—24	14
4. Borovnica	35—23	13
5. Podpeč	33—29	13
6. Mengeš	21—21	10
7. Domžale	16—28	9
8. Ribnica	21—22	7
9. Vodice	20—29	7
10. Rakek	11—31	6
11. Induplati	15—48	6
12. Mirna	19—53	6

Pionirji:

1. Cerknica	20—12	15
2. Olimpija	43—7	14
3. Usnjari	23—5	14
4. Rudar Idrija	21—12	14
5. Logatec	27—15	12
6. Rakek	10—14	7
7. Podpeč	11—19	6
8. Log	10—30	5
9. Slavija	7—18	2
10. Ilirija	5—43	2

Najboljši strelci ekip NK Cerknica:

Člani: J. Voljč 14, Štravs 4, B. Hiti, V. Kebe, B. Kebe po 3 gole itd.

Mladinci: Majer 14, Kralj 13, Otoničar 10 golov itd.

Pionirji: Toplak 6, Jakopin 6, Repež 3 gole itd. F. Kranjc

Mladinska ekipa NK Cerknica premočno vodi

Tekmovanje za Hribarjev pokal v Cerknici

Tradicionalno tekmovanje za pokal Janeza Hribarja se je letos pričelo z zamudo zaradi jesenskih manevrov in morda tudi zaradi neaktivnosti nekaterih članov občinske konference ZSMS Cerknica.

Razpored tekmovanj je bil sestavljen tako, da tekmovanja v posameznih športnih panogah niso bila istočasno. Tekmovalo je samo 12 mladinskih aktivov in JLA. V tekmovanje ni bila tudi vključena študentska mladina. Občinska konferenca ZSMS Cerknica kot organizator tekmovanja ni poskrbela za plakate in s tem za obveščenost ostalih ljudi, kar je vplivalo tudi na obisk tekem, prav tako pa je bila tudi slab koordinatorski del.

Tekmovanja ne moremo opredeliti kot množičnega, saj so nekateri mladinci igrali v več športnih panogah samo zato, da so osvojili prva mesta, pri tem pa so bili morda ostali mladinci prikrajšani.

Takšna »množičnost« je posledica slabih odnosov in nezainteresiranosti občinske konference ZSMS Cerknica za delo in organiziranost mladine. Tudi samo tekmovanje ni potekalo tako, kot bi moralo, prav zaradi slabe koordinacije dela med vodji posameznih panog in OK ZSMS Cerknica.

Kljub kritiki, prikazovanju napak se stanje dosedaj še ni bistveno spremenilo.

V prihodnje pričakujemo člani mladinskih aktivov organizacijo tekmovanja, večjo množičnost in boljšo obveščenost o tekmovanju, pa tudi pomoč pri organiziranju le-tega.

REZULTATI

MALI NOGOMET

Mladinci:

1. MA Kovinoplastika
2. MA Cerknica
3. MA Brest

KOŠARKA

Mladinke:

1. MA Cerknica
2. MA Grahovo
3. MA Brest

NAMIZNI TENIS

Mladinke:

1. MA Begunje
2. MA Cerknica
3. MA Brest

Posamezno:

1. Bavdek Polona
2. Rožanc Valerija
3. Zrimšek Zdenka

Mladinci:

1. MA Brest
2. MA Kovinoplastika
3. MA Nova vas

1. Kranjec Marko
2. Premrov Slavko
3. Žurga Dušan

KEGLJANJE

Mladinke:

1. MA Brest
2. MA Grahovo
3. MA Cerknica

Posamezno:

1. Pokleka Dragica, 388 kegljev
2. Modic Danica, 361 kegljev
3. Mlakar Lidija, 353 kegljev

Mladinci:

1. MA Kovinoplastika
2. MA Grahovo
3. MA Begunje

1. Mlakar Zlato, 439 kegljev
2. Braniselj Vinko, 412 kegljev
3. Gornik Jure, 411 kegljev

ŠAH

Mladinke:

1. MA Brest
2. MA Begunje
3. MA Cerknica

Posamezno:

1. Modic Danica
2. Rupar Irena
3. Vesel Milenka

Mladinci:

1. MA Grahovo
2. MA Kovinoplastika
3. MA Kovind

1. Jernejčič Dušan
2. Šebalj Branko
3. Tomšič Bojan

STRELJANJE

Mladinke:

1. MA Brest
2. MA Begunje
3. MA Cerknica

Posamezno:

1. Tavčar Marinka, 228 krogov
2. Turk Ančka, 217 krogov
3. Udovič Marija, 205 krogov

Mladinci:

1. MA Brest
2. MA Kovinoplastika
3. MA Grahovo

1. Mahne Franc, 245 krogov
2. Kraševac Stane, 242 krogov
3. Obreza Janez, 216 krogov

Po točkovanju so zmagali mladinci MA Kovinoplastike, pri mladinkah pa MA Brest. V skupni uvrstitvi je zmagal MA Brest. F. Mahne

Spet Kovinoplastika

DRUGO OBČINSKO SINDIKALNO PRVENSTVO V KEGLJANJU

Prvenstvo je bilo 8. in 9. novembra na kegljišču BREST Cerknica. Sodelovalo je 15 moških in 5 ženskih ekip. Skupaj je nastopilo 130 tekmovalcev in tekmovalk.

REZULTATI

Moški

Uvrstitev	Osnovna org. sindikata	Skupaj	Podrtih kegljev	Poprečno
1.	Kovinoplastika — skupne službe	2449	408,18	
2.	SGP Gradišče Cerknica	2362	393,66	
3.	Kovinoplastika — INOX	2333	388,88	
4.	Komunalno stanovanjsko podjetje	2326	387,66	
5.	TOZD Gozdarstvo Cerknica	2323	387,16	
6.	BREST TOZD TP Cerknica	2297	382,83	
7.	BREST Skupne dejavnosti	2280	380,00	
8.	Jelka Begunje	2272	378,66	
9.	BREST TOZD TP Martinjak	2269	378,16	
10.	BREST TOZD TIP Cerknica	2212	368,66	
11.	TOZD Gozdarstvo SNEŽNIK	2167	361,16	
12.	Osnovna šola eCrknica	2160	360,00	
13.	Kovind Unec	2051	341,83	
14.	Kmetijska zadruga Cerknica	1997	332,83	
15.	Uprava SO Cerknica	1969	328,48	

Ženske

1.	BREST Skupne dejavnosti	1535	387,75
2.	BREST TOZD TP Cerknica	1452	363,00
3.	Osnovna šola Cerknica	1270	317,50
4.	Kovinoplastika — skupne službe	1074	268,50
5.	Uprava SO Cerknica	1034	258,50

Po seznamu nastopajočih je videti, da se je na razpis prijavila komaj polovica osnovnih organizacij sindikata v občini. Sklepati se da, da v nekaterih delovnih organizacijah posvečajo še premalo pozornosti množičnemu športu in rekreaciji. V naslednji sezoni bodo organizirana še naslednja občinska sindikalna prvenstva: v malem nogometu, streljanju, šahu in košarki. Pri tem tekmovanju naj velja geslo: VAŽNO JE SODELOVATI, NE PA ZMAGOVATI!

A. OTONIČAR

Pojdimo v gore!

Mokro septembrsko jutro je grozilo, da bodo morali cerkniki planinci ostati doma. Toda, »Kjer je volja, tam je pot«, in tako se je 37 udeležencev izleta odpeljalo proti Logarski dolini. Nad slapom Pod Rinko je do Okrešlja še rahlo pršilo iz megle, v strminah poti na Kamniško sedlo pa so se oblaki v veliko veselje planincev nekajkrat pretrgali in odkrili strme špike Savinjskih Alp. Od Kamniške kočice na Kamniškem sedlu je bil le kratek skok do Kamniške Bistrice. Ob povratku smo se dogovorili, da bomo do konca leta še enkrat skupaj obiskali planine. Izredno slabo vreme v jeseni nam žal ni omogočalo izpolniti te želje. Odločili pa smo se za zimski izlet v Planico in v Tamar.

Odrinili bomo 22. decembra ob 5.30 iz Loža (Starega trga) in ob 6. uri iz Cerknice. Cena izleta je 50 dinarjev, v ceno pa je vključen prevoz, vodstvo izleta in kosilo v planinski koči v Tamarju. Najbolj navdušeni smučarji lahko vzamejo smuči s seboj, naj-

bolj navdušeni in seveda dobro opremljeni planinci pa bodo odšli do Kotovega sedla (2105 m). Prijave zbirajo do 14. decembra tov. Danica Trape za Stari trg, tov. Konrad Knez za osnovno šolo Cerknica in tov. Tone Perovnik za Brest, sektor za AOP za vse ostale.

Naši upokojeanci

9. oktobra je bil invalidsko upokojen delavec Janez MIŠIČ, rojen 1915. leta, z Bločic.

V Tovarni pohištva Martinjak je bil zaposlen od leta 1957. Med zaposlitvijo je delal v mehanični delavnici, brusilnici rezil, nazadnje pa je bil kurjač v kotlovnici. 31. oktobra je bila starostno upokojena delavka Marija MO-DIC, rojena 1924. leta iz Martinjaka.

Med redno zaposlitvijo v Tovarni pohištva Martinjak, kjer je bila od leta 1957, je delala zvečine v embalarici.

Obema želi delovna skupnost temeljne organizacije veliko zdravih let!

Filmi v decembru

12. ob 16. uri — ameriški film 24 UR LE MANCHA. Akcijska drama. V glavnih vlogah Steve McQueen.
12. ob 19.30 uri — ameriški film BOLNICA. Kriminalka. V glavnih vlogi Diana Rig.
12. ob 19.30 — ameriški film 24 UR LE MANCHA.
12. ob 19. uri — ameriški film JUNAKI IN IZDAJALCI. Western. Igra Giuliano Gema.
12. ob 19.30 in 8. 12. ob 16. uri ameriški film ZDAJ GA VIDIS, ZDAJ GA NE VIDIS. Komedijska Igra Kurt Russell.
12. ob 19.30 uri — ameriški film KVEIMADA — OTOK V PLAMENIH. Pustolovski film. V gl. vlogi Marlon Brando.
12. ob 19.30 uri — ameriški film 87. POLICIJSKA POSTAJA. Kriminalka. Igra Raquel Welch.
12. ob 19.30 uri — ameriški film 7 MAŠČEVANJ ZA 7 DOLARJEV. Western. Igra Montgomery Ford.
12. ob 19.30 in 15. 12. ob 16. uri — ameriški film TARZAN IN SIRENE. Pustolovski film. V glavnih vlogi Johnny Weissmüller.
12. ob 19.30 uri — ameriški film SHAMUS — SLA PO NEVARNOSTI. Kriminalka. Igra Dyan Cannon.
12. ob 19.30 uri — japonski film BITKA ZA OKINAVO. Vojni film.
12. ob 19.30 uri — ameriški film ROPARJI VLAHA. Western. V glavni vlogi John Wayne.
12. ob 19.30 uri — italijanski film ALFREDO, ALFREDO. Komedijska. Igra Dustin Hoffman.
12. ob 19.30 uri — ameriški film KAPETAN SLAUGHTER. Kriminalka. Igra Jim Brown.
12. ob 19.30 uri — ameriški film VOHLJAC. Pustolovski film. V glavnih vlogi Laurence Olivier.
12. ob 19.30 uri — francoski film SEX-SHOP. Erotični film. Igra Nathalie Delon.
12. ob 19.30 in 29. 12. ob 16. uri — francoski film DEDIC. Kriminalka. Igra Jean-Paul Belmondo.
12. ob 19.30 uri — ameriški film NAPAD NA ROMELA. Vojni film. V glavnih vlogi Richard Burton.
12. ob 19.30 uri — ameriški film DETEKTIV CLUD. Kriminalka. Igra Jane Fonda.

OBVESTILO

Šahovsko društvo Cerknica obvešča svoje člane in druge ljubitelje šaha — pionirje, pionirke, mladince, mladinke in članice, da se s 3. decembrom 1974 začnejo šahovski večeri.

Šahovski večeri bodo vsak torek in petek v tednu od 18. do 23. ure.

Šahovsko društvo Cerknica

Posebna zanimivost

Na sindikalnem občinskem prvenstvu v kegljanju sta nastopili tudi moška in ženska ekipa Skupnih dejavnosti BRESTA. Rezultati so dovolj zgornji: ženska ekipa je v poprečju za skoraj osem kegljev boljša. Fantje, fantje — bodite na kegljišču resnejši, sicer se bo to še večkrat ponovilo!

Brestov obzornik, glasilo delovne skupnosti Brest Cerknica. Glavni in odgovorni urednik Božo LEVEC. Ureja uredniški odbor: Ivanka GODEŠA, Mirko GERŠAK, Marija GRBEC, Jože KLANČAR, Božo LEVEC, Branko MIŠIČ, Franc MLAKAR, Danilo MLINAR, Franc MULEC, Miha ŠEPEC in Zdravko ZABUKOVEC. Tiska Železniška tiskarna v Ljubljani. Naklada 2300 izvodov